

Návrhy NERV k vyššímu dlouhodobě udržitelnému ekonomickému růstu

37 OPATŘENÍ	2
APLIKACE EVIDENCE BASED POSTUPŮ PŘÍPRAVY ZÁKONŮ A REGULACE	3
DIGITALIZACE 1:1 NE 1+1	3
LEPŠÍ KOMUNIKACE TOHO, CO UŽ MÁME A UMÍME.....	3
STÁT BY MĚL ÚSPORNĚJI HOSPODAŘIT SE SVÝMI FINANCEMI.....	3
TRH PRÁCE.....	4
1. SMART ŘÍZENÍ PŘIJÍMÁNÍ PRACOVNÍ SÍLY ZE ZAHRAŇÍ.....	4
2. ZVÝŠENÍ PODÍLU ZAHRAŇIČNÍCH STUDENTŮ PRO VYROVNÁNÍ DEMOGRAFICKÉHO POKLESU, ZAJIŠTĚNÍ KVALIFIKOVANÉ PRACOVNÍ SÍLY A TRANSFORMACE EKONOMIKY	5
3. ZDRAVOTNÍ PREVENCE	7
4. SNÍŽENÍ ROZSAHU A MÍRY CERTIFIKACE PROFESÍ.....	8
5. REDUKCE POČTU LIDÍ V PŘEDLUŽENÍ A SOUVISEJÍCÍ ŠEDÉ EKONOMIKY	8
6. DÁVKOVÝ A SOCIÁLNÍ SYSTÉM MOTIVUJÍCÍ K PRÁCI A VYUŽITÍ LIDSKÉHO KAPITÁLU.....	9
7. SNÍŽME ODVODY Z NÍZKÝCH MEZD A KOMPENZUJEME TO JINÝM ZDANĚNÍM.....	11
8. SNÍŽENÍ EXTRÉMNĚ VYSOKÉHO POČTU VĚZŇŮ A VYSOKÉ MÍRY RECIDIVY	12
9. ZVÝŠENÍ ŠANCÍ NA ÚSPĚŠNĚJŠÍ ŽIVOT DĚTÍ PO OPUŠTĚNÍ DĚTSKÝCH DOMOVŮ	13
10. MODERNIZACE ZÁKONÍKU PRÁCE JAKO HYBATELE PRACOVNÍHO TRHU	14
VZDĚLÁVÁNÍ.....	15
11. KOMPLEXNÍ REFORMNÍ KROKY KE ZKVALITNĚNÍ REGIONÁLNÍHO ŠKOLSTVÍ.....	15
12. ZVÝŠIT ZAMĚSTNANOST RODIČŮ LEPŠÍM SYSTÉM PODPORY RODIN	16
13. ZAJISTIT VŠEOBECNOU DOSTUPNOST ZAŘÍZENÍ PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY A PÉČE	18
14. REDUKCE VYSOKÉHO PODÍLU ODLOŽENÝCH NÁSTUPŮ DO ŠKOL.....	18
15. ZEFEKTIVNĚNÍ VNITŘNÍHO A VNĚJŠÍHO ŘÍZENÍ VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOL	19
16. MODERNIZACE SYSTÉMU FINANČNÍ PODPORY STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL.....	20
17. SNÍŽENÍ POČET LIDÍ S NEDOKONČENÝM VZDĚLÁNÍM	21
18. SNÍŽENÍ SYSTÉMOVÝCH BARIÉR UPLATNĚNÍ ŽEN VE VĚDĚ, ŘÍZENÍ A POLITICE.....	22
19. „SEKTOROVÉ RADY“ JAKO NÁSTROJ K VYŠŠÍ KONKURENCESCHOPNOSTI FIREM.....	23
SPRÁVA.....	24
20. PROCESNÍ AUDITY NA MINISTERSTVECH	24
21. MONITORING A VYHODNOCOVÁNÍ DOTAČNÍCH TITULŮ A DOTACÍ PRO ÚČELY EFEKTIVNĚJŠÍHO MANAGEMENTU.....	25
22. REFORMA DECENTRALIZOVANÉ SAMOSPRÁVY	26
23. RACIONALIZACE STRUKTURY A ČINNOSTI RESORTNÍCH VÝZKUMNÝCH ÚSTAVŮ	26
24. ZAVEĎME JEDNO INKASNÍ MÍSTO PRO DANĚ A SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ.....	27
25. EFEKTIVNĚJŠÍ REGULACE FIREM V SÍŤOVÝCH ODVĚTVÍCH S OMEZENOU KONKURENCÍ	28
26. RADIKÁLNÍ ZKRÁCENÍ POVOLOVACÍCH LHŮT.....	29
BYDLENÍ.....	29
27. ZMĚNY VYBRANÝCH ZÁKONŮ VEDOUcí KE ZRYCHLENÍ INDIVIDUÁLNÍ I KOMERČNÍ VÝSTAVBY	30
28. SROVNÁNÍ NOREM VE VÝSTAVBĚ NA ÚROVEŇ ZÁPADNÍCH ZEMÍ A PONECHÁNÍ VĚTŠÍ ODPOVĚDNOSTI LIDEM.....	31
INVESTICE	32
29. PODPOŘME VYUŽITÍ > 360 MILIARD KČ LEŽÍCÍ ÚČTECH OBCÍ K POTŘEBNÝM INVESTICÍM	33
30. ZAPOJENÍ KRAJŮ DO FINANCOVÁNÍ INFRASTRUKTURY.....	35
31. PRODUKTIVNĚJŠÍ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ VE 3. DŮCHODOVÉM PILÍŘI	35
32. KAPITÁLOVÝ TRH	36
33. USNADNIT FIRMÁM S VLASTNÍMI INVESTICEMI DO VAV DAŇOVÉ ODPOČTY A TÍM JE MOTIVOVAT K VYŠŠÍ KONKURENCESCHOPNOSTI.....	37
34. URYCHLENÍ INVESTIC NA DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURU CESTOU PPP.....	38
35. ZLEPŠENÍ PŘIPRAVENOSTI STÁTU NA ZELENOU EKONOMIKU	39
36. POSTAVIT SE PROTI SNAHÁM PROSAZOVAT EKONOMICKÝ PROTEKCIONISMUS SKRZE STRUKTURY EU.....	40
37. OPTIMALIZACE MOŽNOSTÍ VYUŽÍVÁNÍ FINANCOVÁNÍ EU; ROBUSTNÍ ROLE NÁRODNÍ ROZVOJOVÉ BANKY	40

Prolog

37 opatření

Česká ekonomika vesměs vyčerpala své komparativní ekonomické výhody a zdroje dynamického ekonomického růstu. Předkládáme proto vládě návrh plejády klíčových systémových opatření, které mají potenciál přispět k vyššímu dlouhodobě udržitelnému ekonomickému růstu české ekonomiky. Jejich cílem je vyšší růst těch částí ekonomiky, které přispívají k dlouhodobému růstu kvality života a k růstu, z něhož budou mít prospěch všechny společenské skupiny. Namnoze jde o opatření, která jsou diskutována již dlouho, ale dosud k jejich implementaci nedošlo. Většinou jde o opatření systémová, jejichž implementace si vyžádá určitý čas a plody začnou přinášet spíše až v horizontu řady let až dekád. Opatření a jejich očekávané dopady a přínosy jsou popsány pouze rámcově s tím, že vláda z nich vybere a zadá k rozpracování příslušným resortům s případnou podporou resortních výzkumných ústavů. Seznam opatření je dlouhý a čítá 37 oblastí s mnoha podbody, které představují samostatná opatření. Lze očekávat, že se nepodaří realizovat všechny naráz. V takovém případě doporučuje výsledný mix podrobit ještě kontrolní analýze, která prověří aplikovatelnost přijatých opatření s ohledem na riziko šokové poptávky po totožných zdrojích, vytěsňování soukromých investic aj.

Jak jsme se [shodli](#) již v květnu 2023, tak stále nepovažujeme za vhodné, aby veřejný sektor zvyšoval svůj deficit nad úroveň vládou představenou spolu s konsolidačním balíčkem. Proto se zaměřujeme na opatření, která jsou zpravidla **rozpočtově neutrální nebo znamenají jen relativně nízké náklady** pro veřejné rozpočty. Pokud by ekonomický vývoj v budoucnu, například v případě hluboké recese, podle nás vyžadoval rychlé a výrazné snížení daní nebo zvýšení výdajů na úkor dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, budeme o tom samozřejmě diskutovat a informovat vládu a veřejnost. V takovém případě by se výrazné zvýšení výdajů mohlo týkat i investic, ať už do trhu práce, vzdělávání, dopravní, energetické nebo vědecké infrastruktury, bydlení, nebo veřejné správy. Jakékoliv kroky tímto směrem by nyní ale šly proti snaze ozdravit veřejné finance, a navíc by mohly přispět k zvýšení inflace.

Úspěšná implementace většiny navrhovaných systémových opatření bude vyžadovat nejen politickou podporu a úsilí ze strany vlády současné a těch budoucích, ale také profesionální a moderněji fungující státní aparát, od kterého to bude vyžadovat mnohem více než běžnou rutinu. Jsme si vědomi a upozorňujeme, že bez rychlého pokroku v modernizaci státu (procesní audity a optimalizace, revize agend a jejich následná digitalizace jako součást skutečné digitalizace státu, “chytré” veřejné politiky založené na datech, analýzách a výzkumech, dodržování obecných zásad přípravy regulace, monitoring dopadů opatření včetně dotačních titulů apod.), zůstane většina námi navrhovaných opatření opět pouze na papíře.

Následující seznam opatření si klade za cíl být konkrétním seznamem opatření více než seznamem principů. Ruku v ruce s ním jdou ale automaticky principy, které jsou odbornou veřejností artikulovány již dlouhé roky. Považujeme je za takové samozřejmosti, že by nemělo být nutné je opakovat. Přesto, nebo právě proto seznam návrhů doplňujeme, aby bylo při prezentaci návrhů na veřejnost jasné, že s těmito “samozřejmostmi” počítáme a považujeme za esenciální podmínku prorůstových opatření.

Aplikace evidence based postupů přípravy zákonů a regulace

Za naprosto zásadní považujeme nevymyšlet speciální “českou cestu”. Nemusíme vymýšlet nové způsoby využití potenciálu české ekonomiky, respektive jeho posunu, ale specifická může být kombinace zvolených politik. Jejich společným znakem je rozhodování na základě evidence-based postupů, tedy takových postupů, které prokazatelně (=měřitelně) přinášejí výsledky, a u kterých je možné výsledky v čase evaluovat. Důsledná aplikace tohoto principu přinese efektivnější legislativní proces, ale zároveň odfiltruje z legislativy taková opatření, která jsou spíše než na datech založena na dojmech nebo ideologiích.

Celá řada námi navrhovaných opatření je popsána pouze rámcově záměrně, aby byl ponechán prostor pro rigorózní vyhodnocení většího počtu konkrétnějších variant řešení. To by mělo proběhnout v procesu RIA na základě Obecných zásad přípravy regulace¹. Prvním krokem v tomto ohledu bude zadání procesu RIA k danému opatření ze strany vedení příslušných resortů a výsledkem by měla být vždy Zpráva RIA, shrnující zjištění tohoto procesu (včetně analytického popisu rozsahu a podstaty problému).

Digitalizace 1:1 ne 1+1

Digitalizace je nezbytný proces, který však není samospásný. Známe příklady, kdy při procesu digitalizace ve státní správě člověka nenahradil stroj, ale ke člověku přibyl stroj. Jakkoliv objem “investic do digitalizace” v obou případech roste, digitalizace má vzácné zdroje, jako peníze, lidský kapitál nebo podlahová plocha kanceláří, šetřit. Mějme proto na paměti, že digitalizace je správný směr, ale ne každá digitalizace projde elementární cost-benefit analýzou, tedy se může stát, že náklad spojený s digitalizací je vyšší než náklady, které digitalizací ušetříme. O to větší nároky klade digitalizace na fázi jí předcházející, a sice popis administrativních procesů a agend ve státní správě (viz samostatný dokument PS Efektivita veřejné správy).

Lepší komunikace toho, co už máme a umíme

V Česku děláme spoustu věcí dobře a ani o tom nevíme. Nyní i v minulosti udělalo Česko celou řadu malých i větších prorůstových opatření, o kterých se obecně ví méně, než by jim slušelo. Některá prorůstová opatření se doručí veřejnosti sama, jiná je potřeba dobře komunikovat. Efektivní hospodářská politika vyžaduje vysokou míru efektivní komunikace směrem k subjektům, kterých se dotýká, ale také k veřejnosti nebo médiím.

Stát by měl úsporněji hospodařit se svými financemi

Je přesvědčením NERVu už z doby kolem návrhů ke konsolidaci veřejných financí, že zásadní překážkou implementace opatření na podporu dlouhodobého ekonomického růstu je obrovské snížení výběru daní po roce 2020 (primárně způsobem zrušení konceptu superhrubé mzdy). To zásadním způsobem přispělo k problému se strukturálním deficitem státního rozpočtu a zcela soustřeďuje politické a resortní úsilí na konsolidační balíček. Ten vítáme, ale konsolidační úsilí nepovažujeme ani zdaleka za ukončené. Úspornější hospodaření s veřejnými financemi považujeme za “samozřejmost”, bez které mají všechny následující prorůstové návrhy menší dopad, případně je ani není možné realizovat opět jinak než na dluh dodatečného budoucího konsolidačního úsilí.

¹ Viz <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/hodnoceni-dopadu-regulace-160402/>

Návrhy opatření

Trh Práce

Český trh práce dlouhodobě vykazuje výrazný převis poptávky nad nabídkou. Tyto převisy jsou zřejmé v celém spektru profesí, odvětví a řadě lokalit. Problém se navíc bude ve výhledu spíše dlouhodobě prohlubovat v důsledku nevyhnutelného demografického stárnutí české společnosti. Nedostatek pracovní síly představuje náklady ušlých příležitostí, a to nejen z pohledu podnikatelských a nepodnikatelských subjektů, ale také z pohledu veřejných rozpočtů.

Řešení nabízející kýžený impulz pro potenciál české ekonomiky může jít zevnitř z oblasti domácí pracovní síly, ale také zvenku.

Aktivizujme domácí pracovní sílu a chytře využijme toho, že u nás chce pracovat mnohem více lidí ze zahraničí, než kolik jich dnes přijímáme.

1. Smart řízení přijímání pracovní síly ze zahraničí

Odůvodnění: Část problému českého trhu může řešit zvýšení mezd a platů a aktivizace dosud nedostatečně využívané domácí pracovní síly (viz opatření 3, 5, 8, 9 a další), nicméně není to jediné řešení. Chytře regulovaný přísun pracovní síly ze zahraničí má potenciál velikost tohoto problému výrazně snížit a fungovat zároveň jako prorůstové opatření.

Opatření: Jde především o selektivní snižování administrativních a dalších překážek pracovně motivovaného příchodu cizinců do ČR; o aktivní tlak na snižování neúměrných požadavků na výkon profesí cizinci (atestační nároky; zbytečně komplikovaná nostrifikace diplomů a profesních osvědčení apod.); o zvýšení informovanosti potenciálních zájemců a zaměstnavatelů; o rozšíření možností do vzdělávání cizinců v českém jazyce. Atraktivitu pobytu a práce v zemi pro cizince s vysokou úrovní profesionálních dovedností (včetně oblasti VaVal) je třeba rozšířit i na jejich rodinné příslušníky (např. služby školství). Opatření omezující administrativní a časové nároky schvalovacích procedur se musí týkat i zájemců o studium v ČR. Zároveň je třeba monitorovat a dbát na to, aby se zaměstnávání cizinců odehrávalo v oficiální ekonomice podle pravidel daných zákonem o zaměstnanosti a zákoníkem práce a nedocházelo k sociální diskriminaci.

V souběhu s otevřením migračních pravidel posílit spoluzodpovědnost zaměstnavatelů za integraci zaměstnanců cizinců (nesegregované bydlení, jazykové vzdělávání apod.). Vedle ekonomických přínosů zahraničních pracovníků pro konkrétní zaměstnavatele však musí být zohledněny i společenské náklady související se zajištěním zdravotní a sociální péče, bydlení, školstvím a integrací a případné náklady spojené s eliminací negativních dopadů.

Doporučujeme zvážit modernizaci přijímání zahraničních pracovníků, které je dnes závislé na předchozím sehnání zaměstnání a udělení víza, což může vést k alokaci kvalifikovaných pracovníků do nekvalifikovaných pozic za účelem získání pobytu. Ideální by bylo umožnit se ucházet o pracovní vízum s danou kvalifikací a o pracovníka by za stanovených podmínek „soutěžily“ zaměstnavatelé.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšené výnosy z daní a pojistných odvodů. • Pozitivní dopady v krátkém časovém horizontu. • Eliminace ekonomických rizik spojených s prognózou demografického vývoje. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozitivní ekonomické dopady na domácí obyvatelstvo díky pozitivním externalitám skrze přímé tržní efekty (konkurenceschopnost a rozvoj firem) a nepřímé efekty skrze veřejné rozpočty hradící veřejné služby. • Potenciální pozitivní impuls pro rozvoj regionů (cílené doplňování trhu práce a nabídky služeb). • Riziko negativních dopadů v případě, že politika nebude dobře zacílena.
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

2. Zvýšení podílu zahraničních studentů pro vyrovnání demografického poklesu, zajištění kvalifikované pracovní síly a transformace ekonomiky

Odůvodnění: Česko čelí dlouhodobému demografickému poklesu, který ohrožuje většinu průběžných sociálních systémů. Z pohledu funkční integrace i ekonomické efektivity jsou nejhodnější cílovou skupinou zahraniční vysokoškolští studenti, kteří z 50 % po absolvování zůstávají dlouhodobě v Česku na pracovním trhu a participují v daňových a sociálních systémech. Druhá polovina pak přispívá k zahraničnímu obchodu, kulturní a politické diplomacii. Ze zkušenosti víme, že studenti ze zahraničí chtějí studovat na vysokých školách v Česku, nakonec ale kvůli byrokratickým překážkám končí u našich sousedů. To se týká jak veřejných, tak soukromých vysokých škol.

Nadto je vyšší podíl vysokoškolsky vzdělané populace zcela nezbytný pro transformaci na vzdělanostní ekonomiku s vysokou přidanou hodnotou. Ve střednědobé perspektivě se očekává, že přibližně 80 % populačního ročníku bude pro funkční pohyb na pracovním trhu potřebovat nějakou formu postsekundárního vzdělání. Z pohledu adaptace na proměnlivost pracovního trhu je v současné době vysoké riziko, že Česko má v generační kohortě 25-34 let pouze 34,6 % vysokoškolsky vzdělané populace, což je třetí nejhorší výsledek v EU.

V současné době je v Česku 18 % zahraničních studentů (zhruba 55 000). Přičemž 70 % studuje v češtině (zdarma, za peníze daňových poplatníků) a 30 % studuje v angličtině jako samoplátci. Ve střednědobé perspektivě je vhodné cílit na to, aby třetina studentů byla ze zahraničí, přičemž je žádoucí maximálně diverzifikovat portfolio zemí, ze kterých přichází.

Kromě studentů s vízy typu „student“ je v ČR mnohatisícová skupina studentů zahraničních škol, které nemají akreditaci MŠMT. Tito studenti studují v ČR s vízy typu „jiné, důvod education“. V současné době je pro studenty především ze 3. zemí nemožné se do ČR dostat, u některých ambasad je čekací doba na pohovor přes 1,5 roku. Vzhledem k nedodržování lhůt pro vydávání víz ze strany ČR, se nemohou studenti dostavit k zápisu ke studiu, a proto jsou často ze studia vyloučeni.

Opatření: Naprosto nezbytné je zkrácení vízového procesu tak, aby byl konkurenceschopný pro studium vůči Maďarsku a Polsku, ideálně na délku 15 dnů. Využít

Ize existujících projektů, jako je národní iniciativa Study in Czechia, která zastřešuje propagaci Česka mezi studenty v zahraničí.

Dalším navrhovaným opatřením je zjednodušení procesu nostrifikace (uznání středoškolského vzdělání v rozsahu potřebného pro studium vysoké školy v České republice), který je nyní komplikovaný, diskriminační, generuje nerovné podmínky a vytváří pro studium v ČR nadměrné administrativní bariéry.

Stejně tak bychom měli péči věnovat českým studentům, kteří se k nám vrací ze studia v zahraničí. Před odjezdem do zahraničí dává MŠMT dobrozdání, že vzdělání v zahraničí je plnohodnotné, a proto stát bude platit za studenta po dobu jeho studia v zahraničí sociální a zdravotní pojištění. Po návratu ale vzdělání uznávají státní VŠ, popřípadě krajské úřady v případě studia na zahraničních SŠ. Tuto duplicitu je vhodné zrušit, dokončené studium by mělo uznávat opět MŠMT, které už ho jednou uznalo na začátku zahraničního pobytu. Pro zrychlení (a zlevnění) procesu je potřeba přestat vyžadovat apostily a uznat dokumenty předložené v angličtině (některé školy akceptují, některé ne). V současné době se často překládají i dokumenty s více než 100 stranami z angličtiny.

Doložení pobytového oprávnění nemůže být podmínkou přijetí studenta ze 3. země ke studiu. Naopak, rozhodnutí o přijetí je podkladem předkládaným k žádosti o pobytové oprávnění.

Možností řešení problému s "jiným" studiem je několik. Lze zvážit zařazení organizací s mezinárodními akreditacemi do vízového režimu „student“, případně vytvoření akreditační politiky a seznamu prověřených vzdělávacích institucí (mimo MŠMT) v zrychleném vízovém režimu.

Usnadnění studia zahraničních studentů by ideálně mělo doprovodit zavedení školného na VVŠ (po zřízení systému vratných grantů na školné pro občany ČR a EU). Efektivitu migrace studentů ze třetích zemí by zvýšilo posílení odpovědnosti vysokých škol v oblasti výběru studentů tak, aby se omezil počet osob ze třetích zemí, které nemají reálný zájem v ČR studovat. Systém udělování pobytových oprávnění by tak byl průchodnější (a tedy rychlejší) pro osoby, které mají předpoklady studium v ČR dokončit

Dopady na veřejné rozpočty:

- Vyšší výnosy z daní a pojistných odvodů.
- Navýšení rozpočtů veřejných VŠ.

Dopady ekonomické a sociální:

- Zvýšení objemu pracovní síly.
- Zajištění fungování průběžných sociálních systémů (důchodový, zdravotní, sociální).
- Pozitivní ekonomický dopad v řádu desítek miliard Kč (zahraniční studie, které lze analogicky aplikovat na ČR).
- Lze kombinovat se strategickými zájmy ČR (cílená podpora příchodu zahraničních studentů do vybraných studijních oborů).

Studium na VŠ jako efektivní nástroj integrace cizinců.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

3. Zdravotní prevence

Odůvodnění: Zdravotní stav obyvatel ČR je významně horší než v zemích západní Evropy, což má významný dopad na náklady na zdravotnictví a sociální systém a dále zhoršuje dostupnost a produktivitu pracovní síly. Tento fakt se stává obzvláště aktuálním v době stárnutí obyvatelstva a potřebného posouvání věku odchodu do důchodu. Dosažitelné zlepšení zdravotního stavu je z více než dvou třetin realizovatelné v oblasti prevence, zbytek připadá na zlepšení dostupnosti léčby. Pokud započítáme i dopad zvýšeného zapojení dnes nemocných do ekonomické aktivity, jedná se o investici s pozitivní návratností (1,7 Kč na 1 investovanou Kč během 20 let)².

Dnešní situace v oblasti prevence je charakterizována zejména následujícími nedostatky:

- Nedostatečná a nesystematická podpora navýšení zdravotní gramotnosti obyvatel,
- Absence hodnocení nákladové efektivity a dopadů existujících preventivních opatření,
- Velmi omezená ekonomická motivace občanů ke zdravému životnímu stylu, včetně účasti na preventivních prohlídkách a screeningu,
- Podcenění významu osvěty a vzdělávání (zdravovědy),
- Nedostatečné zdanění zdraví poškozujících návykových látek včetně alkoholu, a slazených nápojů a potravin s vysokým obsahem cukru.

Opatření: Navrhovaná opatření by měla sledovat především navýšení výdajů na prevenci v rámci stávajících zdravotnických rozpočtů, zajištění nákladové efektivity výdajů na prevenci, tlak na zapojení občanů na preventivních opatřeních (finanční motivace), převedení nemocenského pojištění na zdravotní pojišťovny, zintenzivnění spolupráce zdravotních pojišťoven se zaměstnavateli na zlepšení zdravotního stavu zaměstnanců, úpravy systému spotřebního zdanění spotřeby (neřestí). Více v materiálu NERV zdravotnictví (2023).

Dopady na veřejné rozpočty:

- Ekonomický efekt v podobě růstu HDP o 0,7 % ročně (cca 15 mld. Kč příjmu dle složené daň. kvóty).
- Zvýšení výběru daní a odvodů nižším počtem pracovních neschopností a prodloužením délky ekonomicky aktivního života.
- Rozložení nástupů do plnohodnotného starobního důchodu v čase.
- Prevence a včasná diagnóza snižuje náklady následné léčby a zvyšuje její úspěšnost
- Celkový dopad na rozpočet je odvislý od nastavení spotřebních daní.

Dopady ekonomické a sociální:

- Redukce 3,5 milionu ztracených let života, o které ročně společnost v ČR přijde kvůli zdraví (možno až o 30 %).
- Pozitivní dopad na produktivitu práce, kapacitu a efektivitu trhu práce a stabilizaci nabídky práce.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

² McKinsey Global Institute. (2020). *Prioritizing health: A prescription for prosperity*.

4. Snížení rozsahu a míry certifikace profesí

Odůvodnění: Česká republika vykazuje v mezinárodním srovnání vysokou míru certifikace profesí.³ Tzn., že vykonávání velkého počtu profesí s velkým podílem na celkové zaměstnanosti vyžaduje neúměrně vysoko nastavené formální požadavky dané buď formální úrovní vzdělání, oborem vzdělání nebo jinou formou certifikace. Jde o výsledek přirozené snahy profesních organizací ve jménu zajištění kvality výrobků a služeb omezovat konkurenci omezováním vstupu většího počtu lidí do profese. Vyšší vzdělanostní nároky jsou spojené s dodatečnými finančními a časovými nároky kladenými na zájemce o vstup do profese, aniž by došlo ke zvýšení odbornosti či kvality výkonu profesí. Vzlínání certifikačních požadavků na mnohé profese šlo ruku s rukou s růstem úrovně vzdělání v zemi. Slabý stát reprezentovaný resorty někdy pro nedostatek odbornosti či kapacit nechává certifikační požadavky nastavovat profesní organizace, z nichž mnohé mají v profesi významné či dokonce monopolní postavení.

Opatření: V prvním kroku je třeba provést audit certifikačních požadavků uvalených na výkon profesí. Následně je provést revizi certifikačních požadavků a nastavit systém resortního dohledu tak, aby k neúměrnému vzlínání certifikačních nároků do budoucnosti již nedocházelo.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Zvýšení výběru daní díky vyšší konkurenci na trhu práce.
- Snížení ceny práce v některých profesích placených státem.

Dopady ekonomické a sociální:

- Snížení finanční a časové nákladnosti výkonu certifikovaných profesí.
- Snížení neoprávněné výdělkové renty členů monopolizovaných profesních organizací.
- Zvýšení rozvoje podnikatelského prostředí i inovačního potenciálu v důsledku vyšší konkurence.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

5. Redukce počtu lidí v předlužení a související šedé ekonomiky

Odůvodnění: Okolo 400 tisíc lidí v ČR je v mnohočetných a neřešitelných exekucích, velká většina z doby před přísnější regulací spotřebitelských úvěrů (2016). Nejméně polovina ekonomicky aktivních lidí v tomto stavu redukuje oficiální příjmy.

Opatření: Hlavním řešením musí oddlužení, do kterého dnes vstupuje jen 20 tisíc dlužníků ročně. Musí být přístupnější a kratší, více individualizované (možnosti dlužníka vyplývající z jeho ekonomické pozice), zbavené hlavních demotivujících faktorů a formální tvrdosti. Ale zároveň by mělo být přísnější v tlaku na legalizaci příjmů a návrat z šedé ekonomiky. Více viz materiál NERV (PS Ekonomika domácností, 2023) se stejným jménem.

Vytvoření jednotného komplexního rejstříku všech exekucí a správních exekucí a jejich propojení s dalšími daty ČSSZ a finanční správy. Možnost kvalitního monitoringu a analýz

³ Více <https://wol.iza.org/articles/the-influence-of-occupational-licensing-and-regulation/long>

posílí pozici státu jako regulátora vůči jinak extrémně silné zájmové skupině exekutorů, a to je velmi žádoucí.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potenciální výnos v příjmech veřejných rozpočtů lze odhadovat na 5 až 12 miliard Kč ročně. • Pozitivní dopad na efektivitu trhu práce. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exekvovanost má další dopady v nárůstu počtu minimálních důchodů, omezení zaměstnavatelů v postižených regionech i ve stabilitě rodin a vzdělávání. • Významný dopad na rozdíly mezi regiony. • Podle dánských analýz administrativních dat oddlužení dlouhodobě vedlo mezi zadluženými osobami k nárůstu zaměstnanosti o 11, 7 p. b., nárůstu příjmů o 26 %, nárůstu home-ownership a všech spojených ekonomických aktivit podporujících ekonomiku.⁴
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

6. Dávkový a sociální systém motivující k práci a využití lidského kapitálu

Odůvodnění: Nízkopříjmový ekonomicky aktivní člověk pobírající dávky má v Česku malý mezní užitek z práce.⁵ Ten vyplývá z kombinace relativně vysokého daňově odvodového zatížení (viz výše) a relativně vysoké závislosti některých dávek na výši příjmu (při navyšování příjmu dochází k poklesu dávky).

Dávkový systém přitom navíc obsahuje body zlomu - například bod, kdy chudá domácnost s dodatečným výdělkem ztrácí nárok na doplatek na bydlení v řádu několika tisíců Kč; ostrou hranici nároku na přídavek na děti, kde rovněž s malým navyšením příjmu domácnost ztrácí i tisíc Kč.

Třetí systémovou demotivací je fakt, že u lidí v exekucích a insolvenční se nárok na dávky vypočítává z příjmu před srážkami. Dvojnásobně tedy motivuje k omezení legálního příjmu, kterým člověk zároveň omezuje výši srážek (počítány z příjmu) a získává nárok na nezabavitelné dávky. Mezní užitek z práce je u lidí v exekuci a insolvenční často i negativní.

Dílčím problémem je nenavázání normativů bydlení na místní ceny, které může vést k cenotvornému efektu - tedy k navyšování nájmů v chudých částech ČR, aby skrze nájemníka docházelo k čerpání státní podpory - a posílení obchodu s chudobou s jejími negativními ekonomickými dopady.

Specificky v dávkové podpoře ukrajinských uprchlíků se 100% započítává pracovní příjem do rozhodného příjmu pro dávky, což tvoří nulový užitek z práce - domácnost do jisté hranice o všechny pracovní příjmy přijde redukcí dávek.

⁴ https://congress-files.s3.amazonaws.com/2023-08/debt_EEA.pdf

⁵ Tento problém popsala pro případ rodičů s menšími dětmi a částečné úvazky s nízkými výdělkami studie IDEA, Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení; <https://idea.cerge-ei.cz/studies/2016-12-danovy-system-snizuje-motivaci-matek-s-mensimi-detmi-k-praci>

Souběh těchto faktorů vede k motivaci k práci na černo či celkové redukci pracovní aktivity. To má negativní dopady na trh práce a rozvoj ekonomiky v chudších regionech.

Dávkový systém je relativně rozkročený, co se týče širší skupiny s nárokem na příspěvek na bydlení (např. v Praze nárok pro čtyřčlennou rodinu v nájmu i při příjmu cca 80 tisíc Kč). A naopak má velmi nízké čerpání (příspěvek na bydlení i přírůstek na děti využívá cca 20-25 % eligible osob).

Distorzní efekty českého dávkového systému směrem k trhu práce jsou dále posíleny málo efektivní aktivní politikou zaměstnanosti, která je regionálně nejednotná, nemá vyhodnocované dopady a chybí v ní motivace ke klíčovému doplňování středního vzdělání (mezi tzv. early leavers - lidé bez SŠ) jakožto základní bariéry na trhu práce.

Opatření:

Využít chystanou reformu dávkového systému na MPSV a zaměřit ji na následující kroky:

1. **Zvýšení přirozené ekonomické motivace pracovat** - zápočet menší části pracovních příjmů či analogickým systémem bonifikace (bonus k dávce jako % pracovních příjmů). Cílem by mělo být, aby chudší domácnost při navyšování příjmu pracovního co nejméně přicházela o dávky.
2. **Odstranění bodů zlomu** - tedy bodů, kdy dodatečná vydělaná koruna vede paradoxně k poklesu čistých příjmů.
3. **Omezení cílové skupiny zejm. příspěvku na bydlení** (degrese a zpříšňování hranice 30 % příjmů se stoupajícím příjmem domácnosti) a tím ceteris paribus omezení zbytných fiskálních výdajů.
4. **Úprava normativů na bydlení, aby více odpovídaly lokálním cenám** a omezovaly cenotvorný efekt dávek a obchod s chudobou.
5. **Zvýšení čerpání, digitalizace žádosti a automatizace obnovy vstupních parametrů (z registrů)** - tedy snížení administrativy.
6. **V oddlužení výpočet nároku na dávky z příjmu po exekučních srážkách** = omezení motivace k umělému snižování legálních příjmů a motivace vstupu do oddlužení.
7. **Posílení tlaku na rekvalifikaci** - zejména dokončení středního vzdělání u lidí s nedokončenou SŠ, včetně podpory v dávkovém systému

Dopady na veřejné rozpočty:

- Pozitivní - při správně nastaveném dávkovém systému lze předpokládat legalizaci či navýšení pracovní činnosti přinejmenším u desítek tisíc osob. Přínosy jejich aktivity výrazně překračují možné krátkodobé náklady v menší penalizaci pracovní aktivity ve výši dávek.

Dopady ekonomické a sociální:

- Oživení pracovního trhu nabídkou vyšší nabídkou nízko a středně-kvalifikovaných pozic vytlačovaných.
- Omezení tlaku na práci na černo a šedou ekonomiku, který zejména v chudších regionech vede k zhoršení postavení legálních zaměstnavatelů a omezení rozvoje některých segmentů ekonomiky.
- Stabilizace domácností, jejich pozice na pracovním trhu a příjmů a tím i další ekonomické aktivity.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

7. Snižme odvody z nízkých mezd a kompenzujeme to jiným zdaněním

Odůvodnění: Český systém daní a odvodů včetně sociálního a zdravotního pojištění funguje relativně efektivně, ale mohl by výrazně lépe, pokud by tolik nespoléhal na distorzivní daně. To se u různých sociálních skupin projevuje s různou intenzitou.

Vysoké zdanění práce (konkrétně vysoké sociální a zdravotní pojištění) u lidí s nízkými výděly snižuje motivaci k práci, k přechodu z šedé ekonomiky a k přechodu z prostředí využívajícího čerpání sociálních dávek jako pilíř hospodaření domácnosti. Nízké výděly se většinou týkají především osob s nízkým vzděláním či bez vzdělání, osob zdravotně či jinak znevýhodněných, osob pracujících na částečné úvazky z důvodu péče o děti, nemocné rodinné příslušníky, prarodiče. U těchto osob je silný společenský i ekonomický zájem nízkým zdaněním jejich práce zvýšit jejich zaměstnatelnost, schopnost výdělu a snížit závislost jejich rodin na dávkách.

Ačkoliv zaměstnanci s nejnižšími mzdami jsou od relativně nízké daně z příjmů fyzických osob osvobozeni slevou na poplatníka, sazby sociálního a zdravotního pojištění platí stejně vysoké jako ostatní zaměstnanci (nebo dokonce vyšší než zaměstnanci s příjmem nad stropy sociálního pojištění, čtyřnásobku průměrné mzdy).

Opatření: Pro lidi s relativně nízkými mzdami navrhuje výrazně snížit zdanění práce, tedy celkové odvody státu včetně daně z příjmů fyzických osob a sociálního a zdravotního pojištění. Výpadek na příjmech státu bude plně kompenzován zvýšením jiných daní, které tolik nesnižují motivaci k práci.

Možnosti výrazného snížení zdanění (včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění) u nízkých mezd:

- preferované: snížení odvodů pracujících s nízkými mzdami na sociální nebo zdravotní pojištění, což by mohlo být snazší se zavedením Jednotného inkasního místa, viz opatření 24 níže. Konkrétních provedení je možných vícero a je důležité je vyhodnotit a porovnat. Aby tato změna nevstupovala do výpočtu starobních důchodů, bylo by nejspíše vhodnější provést tuto úpravu u zdravotního spíše než sociálního pojištění. Mohlo by se například jednat o snížení sazeb zdravotního pojištění v závislosti na výši mzdy (nebo zavedení ekvivalentu daňové slevy na poplatníka) nebo o (částečné) placení zdravotního pojištění státem (jako je to u jiných vybraných skupin obyvatel).
- alternativně skrz změny v dani z příjmů fyzických osob, nejspíše vhodná kombinace některých následujících změn (tak aby bylo dosaženo snížení efektivního zdanění nízkých mezd za zachování stejného zdanění ostatních mezd a nízkých rozpočtových nákladů, které dále níže navrhuje kompenzovat): (i) zvýšení slevy na poplatníka daně z příjmů fyzických osob (nyní 30 840 Kč ročně), (ii) zvýšení progresivního zdanění, například zavedení vyšší sazby než je dnešních 23% nad čtyřnásobek průměrné mzdy pro částečnou kompenzaci zvýšení slevy na poplatníka v bodu (i) a také kompenzaci stropů sociálního pojištění, (iii) snížení základní sazby daně z příjmů fyzických osob (nyní 15 %), (iv) zavedení další, nižší sazby daně pro nejnižší příjmy.

Možnosti kompenzace zvýšením zdanění:

- zavedení spotřební daně na tiché víno (spolu s odstraněním zbytných administrativních nákladů spojených s výběrem)
- vyšší spotřební daně a zdanění zdravotně škodlivých aktivit, zboží a služeb
- vyšší zdanění aktivit škodlivých pro životní prostředí a změnu klimatu
- vyšší zdanění kapitálových, případně jiných nepracovních příjmů

<ul style="list-style-type: none"> - zrušení výjimek u daní z příjmů fyzických i právnických osob - zrušení výjimek, přesunutí některých položek mezi sazbami, zvýšení sazeb DPH - vyšší zdanění bohatství (majetek, dědictví) včetně vyšších sazeb daně z nemovitostí (či doplnění o zdanění jejich potenciální hodnoty) - úplné zrušení slevy na nepracující manželku či manžela - zvýšení progrese, například vyšší sazby daně z příjmů fyzických osob (nyní 23 %) 	
Cílem je rozpočtově neutrální změna daňového mixu od více k méně distributivním daním.	
Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Opatření jako celek je navrženo rozpočtově neutrální. • Nižší příjmy kvůli snížení zdanění u nízkých mezd. • Vyšší příjmy díky pozitivním dopadům na zaměstnanost a nižší využívání šedé ekonomiky a sociálních dávek. • Vyšší příjmy kvůli zvýšení zdanění na kompenzaci. 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení objemu pracovní síly. • Pravděpodobné snížení příjmové nerovnosti (rozsah bude záležet na výběru kompenzačních daní). • Menší motivace zůstat v šedé ekonomice nebo na sociálních dávkách.
Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů

8. Snížení extrémně vysokého počtu vězňů a vysoké míry recidivy

Odůvodnění: Česko vykazuje jeden z nejvyšších počtů vězňů v EU a vysokou míru recidivy (cca 70 %). Příčinou je špatně nastavený trestní zákoník a také systém probačních služeb, asistence po ukončení výkonu trestu a prevence recidivy. S tím jsou spojeny nejen vysoké přímé náklady na vězeňství, sociální systém a vnitřní bezpečnost, ale i náklady ušlých příležitostí ve formě potenciálně vyššího počtu pracovní síly, potenciálně více produktivní. Nezanedbatelné jsou i dopady na rodiny odsouzených, zejména dětí. Ty bývají stigmatizovány a mají problémy s duševním zdravím, což může vést k nevyužití jejich potenciálu a v některých případech i následování osudu uvězněného rodiče. Samostatnou kapitolou extrémně represivní přístup vůči drogám, který zatěžuje veřejné rozpočty a životy uživatelů bez hmatatelného efektu na spotřebu drog a redukci škod s ní spojenou, a který mj. i dle zprávy vysokého komisaře OSN pro lidská práva významně porušuje lidská práva.

Opatření: Po vzoru úspěšných zahraničních praxí modernizovat související systémy tak, aby se výrazným způsobem snížil počet vězňů, míra recidivy a zvýšila se míra zapojení propuštěných do oficiální ekonomiky. Je třeba investovat zejména do podpůrných služeb pro vězně (zvyšování jejich kompetencí a poradenství), do digitalizace vězeňství (včetně využívání „náramků“) a otevření tzv. (polo)otevřených věznic, které jsou mezikrokem před propuštěním na svobodu a odsouzené osoby lépe integrují do běžného života (pracovního i rodinného). Je třeba upravit trestní sazby a principy ukládání trestů; v oblasti drogové politiky zavést legální regulovaný trh s konopím a dekriminlizovat vybrané trestné činy a/nebo snížit trestní sazby.

Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Dodatečné náklady na opatření. • Vyšší výnosy z daní a pojistných odvodů a nižších sociálních výdajů. • Pozitivní efekty lze očekávat dlouhodobě postupně rostoucí. 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení počtu a zkvalitnění pracovní síly. • Snížení počtu osob ohrožených chudobou a sociálně-patologickými jevy. • Zpřetrhání generačního přenosu.
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> <p style="text-align: center;"> </p>	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p> <p style="text-align: center;"> </p>

9. Zvýšení šancí na úspěšnější život dětí po opuštění dětských domovů

Odůvodnění: Česko vykazuje vysoký podíl mladistvých vyrůstajících v zařízeních ústavní výchovy.⁶ Režim mnohdy velkokapacitních ústavních zařízení neumožňuje dostatečnou přípravu dětí na život v dospělosti a jejich podpora po opuštění dětského domova je velmi nízká. Osudy těchto dětí navíc nejsou systematicky sledovány, stejně jako efektivnost opatření, která jim mají pomáhat. Další život dětí po opuštění dětských domovů je tak velmi náročný. Je často promarněn jejich potenciál a talent, jsou závislí na sociálních dávkách, žijí v chudobě, nebo pracují v šedé či černé ekonomice. Konkrétněji, děti po propuštění nemají, kam jít, a tak se buď vrací do původní problematické rodiny, či navazují vztahy s rizikovými skupinami. Častěji i propadají závislostem, páchají trestnou činností a žijí v nestabilních podmínkách či na ulici. Mladí dospělí pak, běžně i velmi záhy, mívají vlastní děti, které často opakují osud svých rodičů.

Opatření: Je třeba začít systémově podporovat biologické rodiny v péči o dítě tak, aby děti nemusely být vůbec odebrány (rodičovské kompetence, podpora v bydlení, kariérní a finanční poradenství), případně pracovat s rodinou i po odebrání dítěte. Při odebrání pak preferovat pěstounskou péči a zajistit dostatek kapacit i pro starší děti. Ústavní péči přibližovat rodinnému prostředí. Po opuštění ÚP posílit prevenci pádu do bytové nouze a pomoc, tedy namísto velkokapacitních ústavů zřizovat bytové jednotky v běžné zástavbě pro malý počet dětí, kde žijí běžným životem. Pro mladé dospělé odcházející z ÚP pak zajistit po přechodnou dobu specifické služby jako jejich doprovázení, sociální podporu a komplexní poradenství.

Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Dodatečné náklady na opatření. • Vyšší výnosy z daní a pojistných odvodů a nižších sociálních výdajů. • Pozitivní efekty lze očekávat jako postupně dlouhodobě rostoucí. 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení počtu a zkvalitnění pracovní síly. • Snížení počtu osob ohrožených chudobou a sociálně-patologickými jevy • Zpřetrhání generačního přenosu.
---	--

⁶ Z nejnovějších viz zejména [Zpráva o stavu péče o ohrožené děti v ČR v roce 2023](#) (MŠMT a Nadace J&T); Pro konkrétní doporučení viz [Průvodce Společně po svých](#) (Krok domů, 2022).

Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů
--	--

10. Modernizace Zákoníku práce jako hybatele pracovního trhu

Odůvodnění: Je žádoucí a nezbytné identifikovat klíčové hrozby a překážky, které brzdí a limitují růst české ekonomiky a zároveň využít všech příležitostí a potenciálu, který Česká republika má, ať už díky své poloze v srdci Evropy, své průmyslové tradici nebo svým úspěšným firmám a podnikatelům nejen v tradičních, ale také v nových oborech průmyslu a podnikání s vysokou přidanou hodnotou. Z tohoto důvodu je třeba se podívat i na trh práce a zjistit, které změny ho mohou rozpochybovat. Procento nezaměstnanosti v ČR vykazuje stabilně nízké hodnoty a zároveň jsou firmy, které nemohou dokončit své zakázky, protože nemají kvalifikované zaměstnance. Tato diskrepance by se mohla vyřešit částečně i legislativními změnami v Zákoníku práce, který momentálně řeší spíše ochranu zaměstnance a už ne tolik práva zaměstnavatele. V některých vyspělých západních zemích se má za to, že zaměstnavatel stojí především o schopné, produktivní zaměstnance s vysokým výkonem. Ti dostanou adekvátní odměnu za práci, která je motivuje ještě k větším výkonům a k předkládání námětů, řešení, která vedou k většímu zisku zaměstnavatele, a tudíž k rostoucí ekonomice země. Problémoví zaměstnanci nebo zaměstnanci bez výkonu, pokud hrubě neporuší pracovní kázeň, jsou v České republice nepropustitelní. Obtížné propouštění, například i v reakcích na externí šoky, váže zaměstnance v méně produktivních firmách a tím také brzdí rozvoj více produktivních firem, které mají zájem nabírat nové zaměstnance. Tento fakt je jeden z faktorů vedoucí ke snížení produktivity práce firem, a tudíž ke ztrátě konkurenceschopnosti na světových trzích.

Opatření: Modernizace zákoníku práce s ohledem na vyvíjecí se potřeby trhu, jeho pružnost v oblasti nábore nových zaměstnanců, regulace pracovní doby, propouštění zaměstnanců. Možnost propouštění zaměstnance bez udání důvodu, v rozumné lhůtě s odstupným závislým například na výši odpracovaných let apod. Inspirace ze zahraničí, zejména dánský model flexicurity.

Dle kvalitativní srovnávací analýzy pracovněprávních vztahů v EU a členských zemí OECD platí, že čím vyšší je hodnota Indexu flexibility zaměstnanosti, tím více je pružná regulace zaměstnanosti v konkrétní zemi. ČR je mezi státy EU a OECD na 10. místě. USA je na prvním místě. Princip flexicurity zvýší flexibilitu trhu práce, aniž by se lidé museli obávat nezaměstnanosti tolik, jako nyní, protože je zachytí sociálně aktivizační systém státu. K tomu je nutné adekvátně připravit české služby zaměstnanosti.

Je třeba, aby zaměstnanecké svazy spolu s odbory a vládou našly konsensus a zákoník práce zmodernizovaly. Vysoké náklady s náborem a propouštěním lidí na straně zaměstnavatele tak, jak to řeší momentální zákoník práce, nejsou motivující pro zaměstnavatele. Zaměstnavatelé nechtějí nést riziko pouze na sobě a často se uchylují ke „Švarc systému“. Tato regulační zátěž není nijak vyvážená v daňové oblasti; naopak, Navíc je známo, že zdanění práce v ČR je jednou z nejvyšších v EU.

Aktivace pracovní rezervy (viz ČSÚ VŠPS 2Q 2023: 87 400 osob) včetně zvýšení zaměstnanosti žen, které je ve věkové skupině 15-29 let 6. nejnížší v EU a zároveň v této věkové skupině je rekordně široká mezera mezi zaměstnaností mužů a žen v ČR. Míra ekonomické aktivity českých žen je 68 %, mužů 81,8 %!

Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení příjmů z přímých i nepřímých daní. • Přímé výdaje na doprovodné politiky zmírňující dopady snadnějšího propouštění (rekvalifikace apod.). 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Pohyb zaměstnanců na trhu práce přinese nové možnosti rekvalifikace lidí, bude motivovat zaměstnance k vyššímu vzdělávání. • Pro zaměstnavatele lepší možnost výběru zaměstnanců s potřebnou kvalifikací, což povede k vyšším výkonům firmy, a tudíž k lepší konkurenceschopnosti na světových trzích.
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> 	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

Vzdělávání

Od jeslí po vysoké školy přetrvávají v českém školství dlouhodobě problémy, na které se upozorňuje a které se místy řeší, ale k nakopnutí potenciálu české ekonomiky to zatím není zdaleka dostačující.

Uvědomujeme si, že tato kapitola je velmi provázaná s předchozí kapitolou věnující se trhu práce, což je například vidět u návrhu na lepší systém podpory rodin či u návrhu redukce vysokého počtu odložených nástupů do školy. Jsou však uvedeny v této kapitole, protože se domníváme, že si změny zaslouží celý český systém vzdělávání od mateřských škol (podpora rodin), přes základní školy (redukce odložených nástupů na základní školu) až po vysoké školy. Výnosy z opatření v této kapitole jsou tak nejen pozitivní dopady na vzdělanost, ale také na trh práce a na potenciál celého Česka.

Dostaňme české vzdělávání na úroveň standardu vyspělého světa.

11. Komplexní reformní kroky ke zkvalitnění regionálního školství

Odůvodnění: České regionální školství od mateřských škol po školy střední a vyšší odborné trpí řadou problémů. Mezi hlavní problémy patří: Dlouhodobý lokálně distribuovaný nedostatek míst v mateřských školkách a informační nepřehlednost (viz opatření #13); Vysoký podíl odložených nástupů do školy (viz opatření 14); Zastaralý obsah rámcových a školních vzdělávacích programů a způsobů výuky; Pojetí přijímaček na střední školy; Vysoký podíl žáků s nízkou úrovní funkční gramotnosti na odborných školách bez maturity; Vysoký počet malých škol; Vysoká administrativní zátěž ředitelů škol; Příliš fragmentovaná oborová struktura středních škol; Nedostatečný prostor a pozornost věnovaná výjimečně talentovaným žákům; Vysoké regionální rozdíly v dostupnosti a kvalitě škol; Sociálně-ekonomická segregace žáků do různých škol v jedné lokalitě; Zastaralý koncept maturitní zkoušky; Obtížně předvídatelný vývoj relativních platů učitelů. Zastaralá podoba velkého podílu počátečního a dalšího vzdělávání učitelů a vedení škol; Nesoulad aprobační struktury učitelů a potřeb škol; Neexistence kariéerního řádu pedagogických pracovníků; Neexistence registru pedagogických pracovníků;

<p>Neexistence registru žáků; Chabé uplatňování principů <i>evidence informed policy making</i>; Slabá opora formování vzdělávacích politik na základě dat, analýz a empirických výzkumů.</p> <p>Opatření: Podrobný a komplexní návod na snížení nebo odstranění uvedených problémů je součástí Strategie 2030+ v jejíž realizaci je třeba rychleji postupovat kupředu.</p>	
<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Většinou jde o strukturální systémová opatření, která nemají zásadnější požadavky na rozpočtové výdaje. • Přínosy pro veřejné rozpočty lze očekávat až v horizontu deseti a více let skrze produktivnější a inovativnější ekonomiku a menší nároky na sociální a rekvalifikační systémy, ale jde potenciálně o přínosy velmi výrazné. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Typické pozitivní dopady vyšší, širší a relevantnější vzdělanosti na ekonomické, sociální, zdravotní společenské postavení obyvatelstva
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

12. Zvýšit zaměstnanost rodičů lepším systémem podpory rodin

Odůvodnění: Česko vykazuje v rámci EU nejvyšší propad zaměstnanosti žen s dětmi do šesti let věku. Příčinou je nevhodné nastavení institutu mateřské (peněžitá pomoc v mateřství PPM) a rodičovského (rodičovský příspěvek RP) v kombinaci s dlouhými formálními garancemi zachování místa během rodičovské, vysokým mezním a participačním zdaněním zaměstnaneckých výdělků, nízkou předvídatelností a slabými garancemi finančně a místně dostupných míst pro dítě v předškolních zařízeních. Interakce PPM a RP trpí další řadou problémů:

1. Přejít z PPM na RP je obvykle doprovázen významným poklesem měsíčních příjmů rodiny ve zcela arbitrárně stanoveném okamžiku.
2. RP je designován tak, že o dítě pečují často rodič s nižším příjmem, protože to je finančně výhodnější
3. RP diskriminuje rodiče s vyšší PPM a vyšším předchozím příjmem pro danou délku čerpání.
4. RP příspěvek je dlouhodobě designován odlišně od ostatních států Evropy v tom, že není spojen s čerpáním rodičovské dovolené. Do značné míry nahrazuje přídavek na dítě, který je v mnoha zemích navázán na věk dítěte a je obvykle příjmově testován.
5. Současné nastavení v ČR motivuje ženy-matky zůstat co nejdéle doma, aby to zároveň nebylo příliš nákladné pro státní rozpočet.
6. Problematické jsou také valorizace RP, které způsobují nežádoucí chování (viz reforma 2020 a od 1. 1. 24). Problém s valorizací PPM není, protože je navázána na předchozí příjem osoby.

Výše uvedené probíhá v prostředí vysokého participativního i mezního zdanění práce (včetně pojistných odvodů) i v případě nízkých výdělků (především skrze odvody zaměstnavatele) typicky v případě částečných úvazků pečujících rodičů. Problematičnost institucionálního nastavení se výrazněji projevuje v lokalitách s nadprůměrně vzdělanou

populací rodičů nebo potenciálních rodičů. Analýzy nákladů a výnosů přitom ukazuje, že dopad vhodně koncipovaných opatření na veřejné rozpočty může být ze středně až dlouhodobého pohledu fiskálně neutrální či dokonce pozitivní. Jsou také důvody se domnívat, že lepší nastavení může mít pozitivní dopady na ochotu k rodičovství a hlavně mateřství, tedy na porodnost.

Opatření: Zkrátit maximální dobu čerpání rodičovské ze 4 na 3 roky. Sladit či dokonce sloučit RP a PPM s možností full-time čerpání do dvou let věku dítěte s možností volného střídání rodičů. Po druhém roce věku dítěte by byla standardně dostupná institucionální péče o děti (viz níže).

Zavést povinnost obcí zajistit místo v MŠ od 3 let věku dítěte (ne od začátku školního roku od 1. září, ale ode dne dosažení věku) či v alternativním institucionálním zařízení pro dostatečně disponované děti už od 2 let. Při nenaplnění povinnosti obce zavést povinnost odpovídajícího finančního plnění obce směrem k rodičům dítěte. Obě opatření s patřičným odkladem let na dobudování chybějících kapacit předškolních zařízení.

Změnit systém investičních dotací obcím na zajištění dodatečných míst v předškolních zařízeních tak, aby nedostatek investičních prostředků nemohl být výmluvou obcí za nedostatek míst (viz návrh NERV z 14. 4. 2023 a opatření #7b). Posílit centrální dohled nad kvalitním demografickým plánováním obcí a posílit zákonné nástroje obcí vůči developerům při zajišťování veřejné infrastruktury včetně služeb MŠ a ZŠ. Změnit informační systém o poptávce po místech v MŠ a dalších předškolních zařízeních, aby zřizovatelům poskytoval včasné, nezkrácené a kompletní informace s výrazně větším předstihem než dnes. Aby rodičům, včetně budoucích, poskytoval dostatečné garance budoucího místa v dané lokalitě. Do systému je záhodno zakomponovat i pravidla systému RUD. Jako primární službu předškolního zařízení pro děti považovat osvědčený systém MŠ zahrnující vzdělávací a výchovnou složku. Řešení formou dětských skupin a sousedského hlídání považovat za alternativy v případech velmi malých obcí, pro překlenutí dočasných nedostatků, pro děti mladší 3 let, a tehdy, pokud jsou to v místě preferovanější formy na straně rodičů.

Úspěšná realizace bude vyžadovat úzkou součinnost resortů MPSV, MŠMT, MF ČR a MMR, což se dlouhodobě ukazuje jako hlavní překážka optimálního rozvoje v tomto směru.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Dodatečné investiční náklady na dobudování míst v MŠ, do velké míry ale jednorázové.
- Dodatečné prostředky na chod MŠ.
- Vyšší výnosy veřejných rozpočtů díky vyšší zaměstnanosti a menším nárokům na sociální výdaje.

Dopady ekonomické a sociální:

- Pozitivní dopady na pracovní kariéry, produktivitu, příjmy domácností, porodnost a vzdělávací připravenost dětí se slabým sociálně-ekonomickým zázemím, a hlavně v sociálně vyloučených lokalitách.
- Dřívější nástup rodičů do práce, rychlejší adaptace zpět na pracovní výkon, posílení ekonomiky; menší potřeba prarodičů, aby odcházeli předčasně z trhu práce a nahrazovali služby MŠ.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

13. Zajistit všeobecnou dostupnost zařízení předškolní výchovy a péče

Odůvodnění: I po dvou dekádách přetrvává v příliš mnoha lokalitách republiky nedostatek finančně dostupných předškolních zařízení (pro děti 2+). Situace omezuje již druhou generaci v řadě v plánování rodičovství a při sladování rodičovství s pracovní kariérou. Zbytečně se snižuje zaměstnanost, snižují se výnosy veřejných rozpočtů z daní a pojistného, zvyšují se sociální výdaje rodin, snižuje se ochota mít více dětí, zvyšují se sociálně ekonomické rozdíly, snižuje se kvalita života, snižuje se důvěra lidí v systém. Dosavadní systém dotací na rekonstrukci a dobudování předškolních kapacit se v praxi ukázal jako příliš kompetitivní (nízká úspěšnost žádostí vyvolávající vysokou míru zbytečné administrativy a utopených nákladů), obtížně předvídatelný (vyhlašovány jsou na posledních chvíli s příliš rychlým požadavkem na čerpání), pře-parametrizovaný (realizují se i ne zcela optimální projekty), administrativně naivní (dotují se často výstavby, které by proběhly i bez dotací). Problém nedostatečných kapacit za dlouhé dvě dekády vyřešil problém nedostatečných kapacit jen velmi částečně. V systému nejsou dobře nastaveny ekonomické motivace klíčových subjektů (nedostatečná finanční a zákonná motivace na straně obcí), motivace ale absence nástrojů na straně veřejných rozpočtů (stát ale není zřizovatel předškolních zařízení) -> "kapsy přiřité na špatném místě".

Opatření: Problém lze do velké míry vyřešit míry jednorázovou vlnou investic do dobudování nedostatečných kapacit v dotčených lokalitách. Analýza nákladů a výnosů ukazuje, že tato investice se z dlouhodobého pohledu pro veřejné rozpočty finančně neutrální nebo dokonce pozitivní (předpokládá se, že s kapacitami půjde ruku v ruce i kvalita předškolní péče, výchovy a vzdělávání). K tomu je třeba připočítat vyšší kvalitu života rodičů a větší motivace k rodičovství. Detaily implementace viz návrh NERV z 14. 4. 2023.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Vyšší výnos z přímých daní díky vyšší zaměstnanosti rodičů a dynamičtější celoživotní pracovní kariéře.
- Nižší nároky na výplatu sociálních dávek rodinám, s dětmi.

Dopady ekonomické a sociální:

- Možnost lepšího sladění práce a rodičovství.
- Vyšší životní úroveň rodin s dětmi.
- Vyšší zaměstnanost.
- V případě dětí se sociálně a kulturně slabším zázemím lepší připravenost na školu a život v moderní společnosti.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

14. Redukce vysokého podílu odložených nástupů do škol

Odůvodnění: Podíl žáků s odloženým nástupem do prvních tříd ZŠ v ČR dlouhodobě roste a ve srovnání se zeměmi EU již dosáhl velmi vysoké úrovně (cca 25 %). Jde mimo jiné o důsledek kompetitivních snah rodičů zvýšit šance svých dětí k přijetí na víceletá gymnázia a také důsledek nedostatečné koordinace a regulace práce sítě psychologických poraden. Většina pozdních nástupů pak nesouvisí s nedostatečnou

připraveností dítěte na školu. A menší část případů dětí na školu skutečně nepřipravených souvisí s nedostatečným vymáháním povinné docházky do MŠ rok před nástupem do ZŠ.

Pozdní nástupy na ZŠ zvyšují nároky na kapacity MŠ, zvyšují věk, kdy mladí lidé dokončují počáteční vzdělání ve školách a kdy vstupují na trh práce. To negativně dopadá na objem disponibilní pracovních sil, snižuje výběr daní a pojistného a prodlužuje nároky na rodičovské zázemí dětí.

Opatření: Je třeba začít zavádět systémová opatření k obrácení trendu podílu odložených nástupů do školy. Je nezbytné zapojení MŠMT, MPSV, psychologických poraden, zřizovatelů škol a škol samotných a veřejné osvěty. Účinnost dopadů opatření průběžně vyhodnocovat.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Vyšší výnosy z daní a pojistných odvodů a nižších sociálních výdajů
- Dodatečné náklady na opatření.
- Efekt lze očekávat v horizontu +10 let a delším

Dopady ekonomické a sociální:

- Zvýšení objemu pracovní síly
- Změna nároku na fungování předškolních zařízení (věkový mix dětí)

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

15. Zefektivnění vnitřního a vnějšího řízení veřejných vysokých škol

Odůvodnění: Český systém terciárního vzdělávání vykazuje řadu neefektivností: vysokou míru studijní neúspěšnosti, především bakalářských a doktorských studií; příliš vysoký podíl absolventů magisterských vůči bakalářským (spolu s nízkým podílem profesně orientovaných bakalářských programů uplatnitelných na trhu práce bez MA studia). Důsledkem jsou vysoké náklady na jednoho úspěšně dostudovaného vysokoškoláka a nízké výdaje na jedno studium ročně. Přitom ČR na vysoké školství vydává v roce 2023 podprůměrný podíl HDP v rámci OECD i EU a příliv soukromých prostředků je v ČR výrazně omezen zákazem školného na VVŠ. Kvalita vysokých škol neodpovídá ekonomické vyspělosti Česka; v posledním žebříčku světových univerzit Times Higher Education Ranking 2024 je pouze jedna univerzita mezi Top 500 (Univerzita Karlova, rank 401-500). V Rakousku jich je 7, v Belgii 8, v Portugalsku 3, v Itálii 26.

K méně viditelným neefektivnostem přispívá nastavení systému externího řízení VVŠ, tedy hodnocení, a hlavně financování vzdělávací činnosti a vědy z úrovně MŠMT, který je velmi plošný a rovnostářský a nedostatečně reflektuje kvalitu a relevanci výzkumu a vzdělání a společenské potřeby. Systém financování vzdělávací činnosti VVŠ také dostatečně motivuje k nabídce doplňkového vzdělávání (mikrokreditů), jehož potřeba s rostoucím tempem technologických a dalších změn stále roste. V našem vysokém školství navíc dosud neproběhla diverzifikace vysokých škol na výzkumné a profesně orientované primárně na výuku, takže tři desítky veřejných škol aspirují na statut výzkumné vysoké školy a jsou tak financovány a hodnoceny v rámci jednotného systému.

Neefektivnosti způsobuje i zákonné nastavení pravidel vnitřního řízení VVŠ, které působí na nízkou otevřenost výzkumných vysokých škol vnějšímu prostředí (inbreeding, nízká míra externí a mezinárodní spolupráce a internacionalizace, malý význam smluvního výzkumu a služeb pro podnikatelský a veřejný sektor), málo flexibilní nabídka dalšího a

doplňujícího vzdělávání, nedostatečná motivace k mezinárodní excelenci ve výzkumu, nedostatečná relevance vzdělávacího z výzkumného zaměření, nedostatečná reflexe společenské poptávky a potřeb, vnitřní bariéry k vnitřnímu zefektivnění činnosti.

Opatření: Změnit systém financování vzdělávací činnosti VVŠ, aby motivoval ke snižování neefektivností a více zohledňoval o potřeby dalšího vzdělávání. Zkvalitnit systém hodnocení vzdělávací, výzkumné a třetí role VVŠ a výsledky více promítat do financování. Zavést systém vratných studentských grantů (viz opatření #16; i pro studenty soukromých škol), poté ho rozšířit na vratné granty na školné a teprve poté zavést regulované školné na VVŠ uvalené i na cizince (viz opatření č. 16). Rozšířit nárok na granty i pro české občany studující na uznaných zahraničních vysokých školách.

Změnit legislativu upravující systém vnitřního řízení VVŠ tak, aby se dle osvědčené zahraniční praxe posílily pravomoci a zodpovědnost vedení VVŠ, tedy rektora a centrálních řídicích orgánů, aniž by došlo k ohrožení či oslabení akademických svobod. Zřídit veřejný informační systém o studiu na VŠ pro posílení veřejné informovanosti, konkurence, odhalování slabých míst a posílení racionality rozhodování všech aktérů včetně uchazečů, studentů a zaměstnavatelů. Opuštění současné koncepce profesur (uděluje prezident) a přejít na systém, kdy profesorský titul je primárně věcí, zodpovědností a kvalitativních nároků příslušné vysoké školy.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Vyšší výnosy veřejných rozpočtů skrze vyšší a kvalitnější vzdělání populace

Dopady ekonomické a sociální:

- Větší racionalizace studia ze strany jednotlivců.
- Snadnější přístup k VŠ vzdělání mladých se slabším sociálně-ekonomickým zázemím.
- Snadnější doplňování si dílčích segmentů VŠ vzdělání během kariéry dle potřeb technologického a společenského vývoje.
- Zvýšení ratingu českých VŠ ve srovnání se zahraničními univerzitami a vyšší zájem ze strany platících zahraničních studentů

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

16. Modernizace systému finanční podpory studentů vysokých škol

Odůvodnění: Český vzdělávací systém obsahuje vysoké sociálně-ekonomické bariéry v přístupu ke vzdělání.⁷ Ty výrazně podmiňují dosažené vzdělání sociálně-ekonomickým zázemím rodičů. Součástí je i stávající systém finanční podpory VŠ studentů. Podpora je příliš plošná (málo cílená) a ve finančním objemu velmi nízká. Řada mladých nadaných lidí proto na VŠ ani nesměřuje, velký podíl vysokoškoláků při studiu pracuje kvůli výdělku, ne kvůli získání praxe, ale na úkor studia či jeho intenzity. České státní rozpočty se

⁷ Str. 33 https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_8_2021_Financi_podpora_studia/IDEA_Studie_8_2021_Financi_podpora_studia.pdf

zároveň nachází ve velmi obtížné rozpočtové situaci. A ve výhledu lze těžko očekávat, že v nich bez znatelného zvýšení daní bude dostatek prostředků na výrazné navýšení existujících nevratných forem dotační podpory studentů. Stávající stav by však petrifikoval nedostatečné využívání intelektuálních talentů v zemi a bude omezovat potenciál dlouhodobého ekonomického růstu země.

Opatření: Dle návrhu NERV⁸ z 14. 4. 2023 zavést systém bezrizikových vratných studentských grantů⁹ na živobytí, poté ho rozšířit na české studenty v zahraničí a vratné granty na školné. Až následně zavést regulované školné na VVŠ. Nemělo jít o klasickou bankovní půjčku, ale o grant, který se bude splácet následně po dostudování v rámci už existujícího systému daně z příjmů fyzických osob (dodatečná sazba uvalená na zdanitelné příjmy nad určitou úroveň do doby splacení). Poskytnutá částka grantu bude úročena sazbou mírně nad výnosem termínovaných účtů, což by mělo zajistit, že si granty budou brát jen ti, kteří je skutečně potřebují. Nárok na grant bude mít každý řádný student bez nutnosti ručení třetí stranou a dokládání potřebnosti. V optimálním řešení (viz Velká Británie) by měla být role komerčních bank zredukována na pouhé přesuny prostředků..

Dopady na veřejné rozpočty:

- Fixní náklady při vzniku systému (IT) v řádu 0,5 mld. Z dlouhodobého hlediska by měly být náklady obsluhy systému nízké. Systém lze nastavit i rozpočtově neutrálně, kdy ztráty z nesplacených grantů hradí ostatní (úspěšnější absolventi) z mírně navýšených splátek.

Dopady ekonomické a sociální:

- Vyšší míra penetrace vysokoškolského vzdělání ve skupinách s nižším sociálně-ekonomickým zázemím.
- Efektivnější využití lidského kapitálu.
- Vyšší konkurenceschopnost ekonomiky.
- Snadnější studium českých občanů na zahraničních VŠ a tedy i vyšší konkurence pro české VŠ.
- Nezanedbatelné dodatečné finanční zdroje pro VVŠ ze školného, placeného včetně zahraničních studentů.
- Snadnější skloubení VŠ studia a rodičovství.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

17. Snížení počet lidí s nedokončeným vzděláním

Odůvodnění: Podíl žáků předčasně opouštějících vzdělávací systém z poměrně nízkých úrovní v rámci EU již dnes v ČR dosahuje hodnot blízkých průměru EU. To bude ve výhledu negativně dopadat na velikost pracovní síly, její zaměstnatelnost, produktivitu a dodatečné veřejné sociální výdaje. Tento fenomén se koncentruje v některých regionech a lokalitách a není celoplošný.

Opatření: Je třeba začít zavádět systémová opatření k zastavení trendu a poté snižující podíl předčasných odchodů. Je nezbytné zapojení MŠMT, MPSV, zřizovatelů škol a škol

⁸ <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/narodni-ekonomicka-rada-vlady-resila-duchody--zdravotni-prevenci-i-vzdelavani-204407/>

⁹ Termín vratný grant je zde použit záměrně, protože doporučujeme koncept velmi výrazně odlišný od konceptu půjček (splácení, vymáhání a likvidace finančních závazků probíhá ve zcela jiném režimu.

samotných. Účinnost dopadů opatření průběžně vyhodnocovat a pro ten účel vhodněji nastavit sběr dat (MŠMT a ČSÚ), která tento fenomén umožní sledovat lépe než dosud.	
Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Pozitivní formou vyšších výnosů z daní a pojistných odvodů a nižších sociálních výdajů • Dodatečné náklady na opatření. • Efekt lze očekávat v horizontu +5-10 let a delším 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení objemu pracovní síly • Zvýšení produktivity práce • Snížení výskytu sociálních problémů
Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů

18. Snížení systémových bariér uplatnění žen ve vědě, řízení a politice	
<p>Odůvodnění: V řadě sektorů v ČR je ve srovnání se zeměmi EU patrný vysoký a někdy až extrémně disproporční nepoměr v zastoupení mužů a žen¹⁰ (vedoucí profese, řídicí orgány). Příčinou je i celá řada více či méně viditelných bariér v zákonném a podzákonném nastavení institucí a procesů, ale svou roli hrají i společenské předsudky a zaběhané tradice. Přetrvávající nízké zapojení žen neodpovídá výraznému nárůstu jejich vzdělanosti v posledních třech dekadách (podíl VŠ vzdělaných žen do 35 let věku dnes výrazně převyšuje podíl mužů). Dosavadní opatření předjímaná řadou strategií dosud nevedla k výraznější změně, zůstala většinou na papíře.</p> <p>Vyrovnanější zastoupení žen ve vedoucích pozicích, řídicích orgánech (včetně akademických a podnikatelských), politice, vědě atd. má potenciál lepšího využívání disponibilních a dobře vzdělaných lidských zdrojů země.</p> <p>Opatření: Systematické odstraňování institucionálních a dalších překážek a společenský předsudků vyžaduje komplexní mix přístupů, které je třeba rozvíjet a podporovat. Výrazně snadnější implementace opatření se nabízí ve státním a veřejném sektoru. Předpokladem jsou mimo jiné kvalitní monitoring, informovanost a analýzy těchto fenoménů.</p>	
Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Prakticky bez nákladů 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Vyšší produktivita práce • Od snížení pay-gapu po snížení nerovností v důchodech mezi ženami a muži
Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů

¹⁰ Str. 7, https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_01_2023_Ruce_a_mozky_ceskych_zen/IDEA_Studie_01_2023_Ruce_a_mozky_ceskych_zen.html#p=8

19. „Sektorové rady“ jako nástroj k vyšší konkurenceschopnosti firem

Odůvodnění: Dle agentury IPSOS má v současnosti 60 % firem z 1300 oslovených jinou kvalifikaci zaměstnanců, než potřebuje. Trh práce se nehýbe a navíc hrozí, dle průzkumu SP, že 300 tis lidí přijde o práci, pokud se nebudou kvalifikovat na průmysl 4.0, kde zoufale chybí kvalifikovaní zaměstnanci. Chybí však zaměstnanci i v běžných řemeslných oborech (truhlář, elektrikář, instalatér).

Sektorové rady jsou odvětvově zaměřené týmy odborníků, kteří mají v oblasti vývoje kvalifikací mandát zastupovat zaměstnavatele. Sektorové rady jsou nástrojem zaměstnavatelů, mohou ovlivňovat na základě vývoje ve světě práce oblast profesní přípravy a rozvoje lidských zdrojů v České republice. Sektorové rady dnes nejsou podporovány ze stran MŠMT ani jiných resortů. Hlavní hrozba dnešního středního vzdělání je, že chybí jasný koncept všech 250-300 oborů, a tudíž je navštěvováno 70 % všeobecných a jen 30 % odborných škol.

Toto však není podporováno MŠMT ani MPSV i přesto, že HK, SP, ČMPS a ostatní podnikatelské svazy daly návrh na vytvoření jednotné platformy a aktivně tuto problematiku chtějí řešit. Otázka sektorových rad zůstala někde na půl cesty a výsledkem je investování 500milionů Kč do tohoto projektu z EU a Národních fondů, které se nezhodnotily a na druhé straně zabetonovaný trh práce.

Opatření: Znovu/obnovení Sektorových rad. Existuje návrh Modelu partnerského řízení dalšího profesního vzdělávání, navrhnutý zaměstnavateli a odbory, kde se mluví o vytvoření společného fondu podpory dalšího profesního vzdělávání a rozvoje pracovního trhu. Legislativní návrh se řeší ve Vládním výboru pro strategické investice (Lidský kapitál).

Dále je v této platformě podporováno tzv. duální školství neboli úzká spolupráce firem a SŠ za účelem vykonávání praxe, což je též třeba legislativně ošetřit. Je třeba pouze omezit byrokracii a dotáhnout věci do konce. Legislativní ukotvení Sektorových rad a jejich Národní sítě řeší například nyní otevřená novela Zákona č 179/2006

Naší ekonomice to přinese větší konkurenceschopnost firem. Firmám dlouhodobě chybí kvalifikovaní pracovníci. Klíčem k restartu ekonomiky je vzdělávání. Investice do technologií bez investic do kvalifikací nebudou fungovat. Nestačí sebelepší zlepšování výuky ve školách, ročně ovlivní méně než 2 % pracujících. Země potřebuje investice do vzdělávání dospělých, které je schopno reagovat na změny trhu práce mnohem flexibilněji. Firmám se tak usnadní přístup ke kvalifikovaným pracovníkům a tím i konkurenceschopnost na globálních trzích.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Agendy dotčených ministerstev v oblasti CŽV byly doposud zajišťovány z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu.
- Nově bude třeba zajistit financování Národní sítě sektorových rad a expertů z řad zaměstnavatelů, cechů, SŠ, VŠ a vzdělavatelů dospělých, institucí VVI, kteří se podílejí na aktualizaci či změnách

Dopady ekonomické a sociální:

- Moderní vzdělávací programy odborného a profesního počátečního a dalšího vzdělávání přispějí ke zvýšení atraktivity oborů, kde chybí zájemci o vzdělávání a absolventi.
- Zlepší identifikaci absolventů se zvoleným oborem i profesní stabilitu absolventů škol – efektivnější investice státu do počátečního vzdělávání.
- Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, kdy mladí lidé končí pouze

<p>národních standardů (povolání, kvalifikací a vzdělávacích programů). Viz "společný fond podpory".</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaměstnavatelé platí na daních na státní politiku zaměstnanosti 1,2 % z vyměřovacího základu mezd zaměstnanců (rok 2019 to bylo 21mld Kč). Z této částky by se na začátek mohly dát 2 % na realizaci Sektorových rad. 	<p>se základním vzděláním, mají tudíž problém se integrovat na trh práce.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ReSkilling a UpSkilling představují cestu, jak lze předejít ztrátě zaměstnání a udržet se na trhu práce – snížení nákladů státu spojených s evidencí uchazečů na ÚP ČR. Flexibilní pohyb v systému celoživotního učení, tj. mezi formálním a neformálním vzděláním • Rovné příležitosti k zapojení do vzdělávání s cílem dalšího profesního rozvoje.
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> 	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

Správa

Neefektivita veřejné správy zbytečně brzdí potenciál české ekonomiky. Identifikovali jsme několik větších oblastí, které by mohly českou veřejnou správu učinit přívětivější, efektivnější a na konci dne také levnější pro státní rozpočet, ať už absolutně či relativně vzhledem k odvedené práci.

Ani jedno z těchto opatření není jednoduché a věnuje se jim podobně jako v jiných kapitolách samostatná pracovní skupina (PS). Z některých opatření se již staly opakující se předvolební slogany, nicméně věříme, že není zásadní důvod pro to, aby se neučinila.

Veřejnou správu je nutné auditovat, racionalizovat a zjednodušit. Nesmíme ale zůstat jen u takto obecných frází, proto níže předkládáme několik bodů, u kterých věříme, že je možné je velmi rychle nastartovat, či v nastartovaném rychle pokročit.

20. Procesní audity na ministerstvech

Odůvodnění: Základní podmínkou pro zefektivnění činnosti jakékoliv instituce, např. formou digitalizace, je podrobný popis agend a procesů. Ve státní správě, v níž jsou dobře měřitelné vstupy resortů (rozpočet), ale obtížně měřitelné výstupy resortů, je popis agend a procesů klíčovým vstupem pro zefektivnění činnosti. Ve shodě s PS NERV Efektivita veřejné správy (2023) proto navrhuje provést procesní audity na ministerstvech ČR (1. fáze), případně v dalších institucích (2. fáze). NERV si je vědom toho, že v této oblasti byly provedeny některé úkony, a jiné probíhají. Je však nezbytné tyto koordinovat shora.

Opatření: Ve shodě s PS NERV Efektivita veřejné správy navrhuje určit koordinační centrum vlády pro realizaci zmapování administrativních procesů a agend, které bude reflektovat základní hierarchizaci agend, dělení procesů dle charakteristických znaků, prioritizaci a také škálovatelnost výstupů. Platí přitom, že provedení auditu není cílem, ale nástrojem pro identifikaci vhodných opatření a jejich následnou realizaci.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audity jako datový vstup pro úspory. • Audity jako datový vstup pro identifikaci možností digitalizace. • Audity jako podklady pro efektivnější rozhodování státní správy (1 % = 22 mld. Kč) 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Přehled o činnosti státní správy (mapa agend a procesů) efektivní rozhodování i delegaci úkolů. • Základ zefektivnění nákladů administrativy pro dlouhé období. • Profesionalizace státní správy, vyšší atraktivita pozic v nové éře. • Uvolnění pracovního kapitálu ze státní sféry do soukromé
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

21. Monitoring a vyhodnocování dotačních titulů a dotací pro účely efektivnějšího managementu

Odůvodnění: Český systém vykazuje extrémně vysokou míru veřejného financování formou dotačních titulů a v rámci nich formou dotací (ne vše se nazývá dotací, byť jí svou podstatou často je). Existuje dlouhá řada indicií, že v tomto systému je řada výrazných neefektivností: Administrativní náklady, časová a finanční zátěž příjemců dotací (včetně neúspěšných žadatelů) je vysoká; Náročná administrativa dotací na straně poskytovatelů; Příliš mnoho malých dotací; Neznámý čistý přínos dotací; Nemožnost spolehnout se na harmonogram vypsání dotace a následného přidělení prostředků, který je pro systémová rozhodování v privátním sektoru zásadní. Podrobné informace o dotačních titulech, dotacích i žádostech (přidělených i nepřidělených) jsou obsaženy v řadě dosud nepropojených informačních systémech. Tyto informace ale nejsou systematicky využívány manažerskému řízení dotačních procesů a vyhodnocování jimi vyvolaných nákladů a jejich čistých dopadů.

Opatření: Dokončit propojení informačních systémů obsahujících data o dotačních titulech a dotacích, doplnit je o nadstavbu manažerských analytických nástrojů, zavést systém pravidelných každoročních kvantitativních analýz systému jako celek a ad-hoc monitorovacích analýz vhodně vybraných dotačního dotačních titulů a systematicky začít posuzovat alternativní finanční nástroje k dotačním titulům. U návrhu každého nového dotačního titulu vyčíslit a uvádět administrativní náročnost jeho provozování (osobo-hodiny x celkové náklady práce) na straně poskytovatele, na straně dotovaných subjektů a straně neúspěšných žadatelů, včetně odhadu míry neúspěšnosti žadatelů. Toto vyčíslit i zpětně u existujících titulů.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odstranění zbytných dotačních titulů nebo jejich nahrazení jinými způsoby, např. vzorcem typu RUD) • Nižší nároky na administrativní zátěž (úspora úředníků a dalších souvisejících profesí ve státní správě). 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efektivnější dosažení cílů
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

22. Reforma decentralizované samosprávy

Odůvodnění: Dle ČSÚ má v České republice z celkového počtu 6257 obcí celkem 4732 obcí méně než 1000 obyvatel a 2203 obcí pod 300 obyvatel. Hustota obcí na km² je v ČR druhá nejvyšší v EU hned po ostrovní Maltě. To se negativně projevuje v metrikách efektivity, kdy velký počet malých obcí činí velmi podobná rozhodnutí s různou hladinou informací a malou tržní silou vůči dodavatelům služeb, ale také v nákladech na administrativu (náklady na výkon státní správy a samosprávy v r. 2022 činily 63,1 mld. Kč, 15,3 % celku).

Opatření: Opatření by měla směřovat k 1) snížení počtu nekvalifikovaných rozhodnutí, kvůli nimž dochází k nadbytečným ekonomickým nákladům (účetním+oportunitním), 2) zvýšení tržní síly obcí jejich sdružováním při rozhodování (institut společenství obcí), a 3) systémové posílení role ORP v samosprávě a přenesené státní správě.

Doporučujeme systémové využití vznikajícího institutu společenství obcí (MV ČR). Tedy navázání finanční podpory ve vzdělávání, sociální oblasti a dalších resortech, která bude motivovat / vynucovat vznik společenství zahrnující všechny obce v ORP a přenášející některé pravomoci na toto Společenství

Dopady na veřejné rozpočty:

- Vyšší efektivita přijímaných rozhodnutí (každé 1 % zefektivnění celkových výdajů = 4,12 mld. Kč).
- Vyšší efektivita kapitálových výdajů (každé 1 % zefektivnění kapitálových výdajů = 1,18 mld. Kč).

Dopady ekonomické a sociální:

- Kultivace rozhodování v samosprávě, více času na hodnocení dopadů (LIA)
- Zefektivnění procesu zadávání veřejných zakázek.
- Převod agend na ORP urychlí digitalizaci státu.

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

23. Racionalizace struktury a činnosti resortních výzkumných ústavů

Odůvodnění: Mnohé resorty dnes nemají potřebné výzkumně-analytické zázemí pro dobré plnění jejich role resortů jako tvůrců regulace a veřejných politik v jejich oblasti. Z resortů, které mají jimi zřizované a financované tzv. resortní výzkumné organizace (R-VO¹¹), jejich výzkumná činnost často není dostatečně navázána na skutečné výzkumné potřeby resortů a není koordinována s dalšími výzkumnými projekty, např. na VVŠ. Řada resortů nemá své výzkumné potřeby adekvátně definovány, takže není možné jejich naplňování ze strany jejich R-VO zhodnotit. Navíc současné tematické portfolio R-VO neodpovídá struktuře národních potřeb v oblastech jako např. školství, energetika, finance a národohospodářství (tyto resorty oporu v R-VO nemají dokonce žádnou).

¹¹ Vedle tzv. resortních výzkumných organizací existuje dlouhá řada státních příspěvkových organizací a organizačních složek státu, které mají výzkum jen jako malou součást své hlavní činnosti, ale na které jsou v rámci institucionální podpory výzkumu dotace také uvolňovány. Byť této oblasti je také záhodno věnovat pozornost, není tato oblast předmětem tohoto opatření.

<p>Opatření: Opatření v této oblasti byla součástí doporučení¹² NERV z 1. 2. 2023. Všechny resorty musí jasně popsat výzkumné potřeby své činnosti a tento popis by měl projít i externí odbornou i vědeckou oponenturou. Následně by během pravidelného národního institucionálního hodnocení R-VO mělo docházet i k vyhodnocení toho, jak R-VO naplňují potřeby jednotlivých resortů a kde výzkumný opora chybí nebo je nekvalitní. Na základě těchto zjištění pak provádět restrukturalizaci práce R-VO (redukovat, rozšiřovat, slučovat, zavírat, zakládat). Součástí tohoto procesu by mělo být o posouzení toho, zda některé výzkumné služby nemohou resortu smluvně, v rámci inst. podpory výzkumu, efektivněji průběžně poskytovat pracoviště vysokých škol nebo Akademie věd ČR.</p>	
<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efektivnější využití veřejných prostředků v resortech, eliminace neefektivit. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výkonnější ekonomika díky efektivnějším formám regulace na základě kvalitních výzkumů dopadů regulace a regulacemi řešených neefektivností.
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

24. Zavedme jedno inkasní místo pro daně a sociální a zdravotní pojištění

Odůvodnění: Každý zaměstnavatel a podnikatel odvádí státu daně a sociální a zdravotní pojištění prostřednictvím třech veřejných institucí: Generální finanční ředitelství, Česká správa sociálního zabezpečení a jedna ze sedmi zdravotních pojišťoven. Tento současný stav je relativně komplikovaný a nákladný pro plátce i veřejné instituce. Je tam potenciál pro výrazné zjednodušení systému i úsporu nákladů.

Opatření: Zavedme Jedno inkasní místo pro příjmy veřejných rozpočtů (JIM), v první řadě nejspíše pro daně a sociální a zdravotní pojištění placené najednou všemi poplatníky včetně zaměstnavatelů, zaměstnanců a podnikatelů. Vítáme kroky Ministerstva financí a dalších veřejných institucí směřujících v posledních dvaceti letech k tomuto opatření. Rozumíme, že je zásadní a zároveň náročné sjednocení procesů a pravidel pro vyměření, opravy, vymáhání a kontroly v uvedených oblastech. Podporujeme zintenzivnění těchto příprav, které vidíme v posledním roce například u Generálního finančního ředitelství. Nejpřirozenějším jedním správcem daně z příjmů fyzických osob a sociálního a zdravotního pojištění by nejspíše bylo Generální finanční ředitelství.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Přejížděné zvýšení výdajů v rámci několika prvních let jako investice do zavedení jednoho inkasního místa • Výrazné snižování výdajů v rámci úspory nákladů veřejných institucí a uvolňování jejich zaměstnanců na 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snížení komplikovanosti a časových nákladů na straně daňových poplatníků, které by vedlo i k uvolnění kvalifikované pracovní síly (např. právní a finanční poradci)
---	---

¹² Návrh opatření ke zvýšení kvality analyticko-výzkumné opory přípravy regulace (RIA) a vyhodnocování dopadů regulace na úrovni resortů a vlády <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Navrh-opatreni-.pdf>

<p>jinou činnost či pro jiné zaměstnavatele (úředníci, právníci, IT pracovníci, licence za software, správa budov, atd.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mnohem kvalitnější monitoring a analýzy dopadů veřejných politik s dopady na trh práce, sociální a zdravotní fenomény, díky propojenosti dat. 	
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

25. Efektivnější regulace firem v síťových odvětvích s omezenou konkurencí

Odůvodnění: V síťových odvětvích (energetika, doprava, vodní a odpadové hospodářství, telekomunikace) existuje přirozený sklon podnikajících subjektů usilovat o získání výrazné tržní síly k prosazování vlastních oligopolních či monopolních ekonomických zájmů. Zneužívání významného ekonomického postavení pak vede k menší než tržně konkurenční nabídce zboží a služeb, vyšším cenám a vyššímu podílu těchto výdajů ve spotřebním koši spotřebitelů, jednotlivců, firem i veřejných a státních institucí. Z určitého pohledu lze pak situaci vnímat jako vyšší míru zdanění podnikatelských a nepodnikatelských činností v celé ekonomice. Z těchto důvodů existují regulační orgány státu a jejich regulační nástroje. Domníváme se, že kvalita dohledu a regulace v této oblasti v ČR má výrazné rezervy v aplikaci moderních monitorovacích a analytických metod. Ekonomická problematika regulací je v řadě ekonomicky vyspělých zemí předmětem špičkových teoretických a empirických výzkumů a odborníci jsou vzděláváni v magisterských a doktorandských oborech průmyslových organizací (*industrial organizations*) na vysokých školách, v ČR však jen ve velmi omezené míře. Regulace tak jsou v ČR stavěny především na právním a mnohem méně na ekonomickém odborném fundamentu. Zároveň se mnohdy nabízí otázka, do jaké míry regulované subjekty spíše ovlivňují regulátora, než regulátor je.

Opatření: Motivovat rozvoj špičkové vysokoškolské výuky a výzkumů s výrazným mezinárodním přesahem v oborech průmyslových organizací (*industrial organizations*), především na úrovni magisterských a doktorských programů vybraných VŠ. Posílit datově-informační a analytické personální kapacity regulačních orgánů včetně případně příslušných resortních výzkumných organizací.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Zvýšení konkurence v síťových odvětvích posilující ekonomický výkon a navazující daňové a odvodové výnosy.
- Nižší veřejné výdaje za zboží a služby poskytované v síťových odvětvích.

Dopady ekonomické a sociální:

- Více levnějšího a kvalitnějšího zboží a služeb pro řadu spotřebitelů, podnikatelských a nepodnikatelských subjektů.

<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>
--	--

26. Radikální zkrácení povolovacích lhůt

Odůvodnění: Jedním z faktorů pro rychlost investic a jejich směřování do nebo z České republiky je rozsah a rychlost povolovacích řízení potřebných k provedení investice (ČR je například podle Světové banky na 157. příčce ze 190 zemí v délce stavebního povolovacího řízení. Podobně tomu je v jiných oblastech (finanční služby, speciální materiály, chemie a pod), kde průměrné lhůty českých správních orgánů přesahují průměr v EU. Délka povolovacích řízení případně rozsah, k čemu je potřeba povolení je narůstajícím limitujícím faktorem pro zahraniční investice ale i pro rozhodování českých firem o další investici. Je to jedním z faktorů proč se i české firmy rozhodují víc investovat v zahraničí. Pro strategické plány v oblastech energetické infrastruktury, dopravní infrastruktury nebo rezidentního bydlení je zkrácení povolovacích lhůt zásadní podmínkou realizace!

Opatření: Procesní a právní audit 20 nejčastější typů povolovacích řízení v ČR s návrhem kroků pro jejich radikální snížení. Konkrétně v oblasti bydlení v další kapitole (Bydlení).

Dopady na veřejné rozpočty:

- Pozitivní v oblasti výdajů, pokud se najde cesta, jak povolovací řízení zjednodušit nebo redukovat
- Pozitivní z hlediska výběru daní, když povede k vyšším investicím firem

Dopady ekonomické a sociální:

- Zvýšení atraktivnosti české ekonomiky pro zahraniční i domácí investice

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

Bydlení

Obecné doporučení pro zrychlení výstavby lze shrnout do dvou tezí. Zaprvé, z hlediska norem a zákonů neexistuje žádný důvod pro to, abychom omezovali výstavbu více, než to dělají například v Rakousku či Německu. Inspirujme se u nich a revidujme normy a povolávání alespoň na jejich úroveň. Zadruhé výstavbu zrychlí a zlevní větší důvěra v osobní odpovědnost lidí a využití tržních principů, např. ochota komerčních pojišťoven pojistit nemovitost je dobrým komplementárním ukazatelem státní regulací vymáhaných norem a standardů.

Současný stav je zjevně neuspokojivý. Například v Praze by k výrazné změně dostupnosti bydlení byla potřeba alespoň 50 tisíc nových bytů – stárne současný bytový fond, staré bytové domy se pomaleji uvolňují, přibývají noví obyvatelé atd. Nedostatek pracovní síly se promítá i do stavebnictví (manuální síly) tak v přípravě (VŠ – technické obory). V budoucnu lze očekávat významný faktor vytěsňování soukromých investic v důsledku realizace velkých infrastrukturních projektů. To vše vyvolává tlak na ceny bytů.

Z ceny standardního bytu si nejvíc vezme stát, poté úrokové náklady z důvodu 10letého projednávání a teprve poté následuje marže investora. Urychlení výstavby výstavbu zlevňuje!

Chceme-li zlevnit cenu bytu, tak zkrácením řízení z průměrných 10 let na 1 rok jsme schopni snížit cenu bytu o 15 tisíc korun na m². Kupující dnes platí za dlouhé projednávání.

Zkraťme dobu povolování, inspirujme s v normách v zahraničí a dejme více odpovědnosti lidem.

27. Změny vybraných zákonů vedoucí ke zrychlení individuální i komerční výstavby

Odůvodnění:

1. **Zákon o oceňování majetku č. 151/1997 Sb.** - Definuje cenu obvyklou, která tvoří alibi pro vykupování pozemků od soukromých subjektů či je pokladem pro směnu pozemků. Protože zohledňuje pouze současný stav – srovnává s uskutečněnými prodeji, ale nezohledňuje potenciál dle Územního plánu, tzn. možné budoucí využití, je pro strany mnohdy složité se domluvit.
2. **Liniový zákon 416/2009 Sb.** - Připouští možnost výkupu za 8mi násobek pouze vyjmenovaným subjektům, což vytváří paradoxní situace pro obce a města, která v seznamu nejsou. Vzniká paradox, že SŽ na území HMP může vykoupit za 8mi násobek, ale vedlejší pozemek HMP může vykoupit za odhadní cenu – cenu obvyklou.
3. **Zákon o daních z příjmu fyzických osob** - Fyzické osoby – vlastníci pozemků, když směnou pozemky, tak se právně na směnu pohlíží jako na dvě proti sobě jdoucí kupní smlouvy. Tzn. vlastník pozemku nově nabude a přijde o časový test, že pozemky dlouhodobě vlastnil. Kdyby nově nabývaný pozemek prodal, zaplatí z něj daň z příjmu. Tento detail blokuje plno převodů.
4. **Ochranné pásmo lesa zákon č. 289/1995 Sb.** - Stanovené 50 m ochranné pásmo komplikuje využití pozemků v obcích.
5. **Vodní zákon** - Vodní zákon chrání vody. Zároveň máme správce vod (Povodí Labe, Vltavy), kteří mají na starosti vodní toky a přehrady. Přestože správce vodního toku nemá problém se zřízením cesty podél vodního toku, Vodní zákon kompetenci o povolení vybudování cesty dává Krajskému úřadu, odboru Životního prostředí. Ten tvoří oblasti, kam není přístup dovolen. To omezuje hospodaření, turistický ruch atd. v dotčených lokalitách.
6. **Zákon o ochraně životního prostředí** - Ztěžuje povolení kácení vzrostlých stromů a další aktivity, což vede k drahým prodlením.
7. **Dělení pozemku, Stavební zákon, § 144, odst. 2** - Pro dělení pozemku je třeba souhlasu příslušného Stavebního úřadu. Aby úřad mohl dát souhlas, platí obecná podmínka, že dělený pozemek musí mít přístup z veřejné komunikace. Nejde rozdělit pozemek, i když nově dělený pozemek bude prodán sousednímu pozemku, který na komunikaci napojen je.

Opatření:

1. Možnost zvýšit až 8 násobně tuto cenu obvyklou by umožnilo najít prostor pro shodu. Tím by se odblokovali výkupy. Tato praxe je umožněna v zákoně o urychlení výstavby, nikoli ale připuštěna v tvorbě znaleckých posudků.
2. Rozšíření možnosti výkupu za 8mi násobek i pro obce a města v liniovém zákoně.
3. Změna daňového zpracování směny pozemků, aby se zachoval daňový test.

<p>4. Podáním žádosti (profesionálního žadatele, který podává bezchybnou žádost) se rovnou žádost do 3 dnů zveřejňuje na úřední desce a probíhá řízení. Zjednodušení vlastního rozhodnutí na ANO, vydává se / NE, zamítá se z definovaných důvodů (a lhůta k jejich odstranění). ANO znamená formální jednostránkové shrnutí, že žadatel vše doložil, a proto bylo vydáno. Dnes se opisují desítky stran rozhodnutí dotčených orgánů a stavební úřad tak tráví stovky hodin a desítky normostran textu nad každým povolením. Rozhodnutí může mít podobu ANO, souhlasíme s dokumentací „číslo jednací“.</p> <p>5. Možnost lokálního posouzení a zúžení ochranného pásma lesa na 20 m v obcích.</p> <p>6. Změna kompetencí v rámci Vodního zákona, aby povolení bylo založeno na logice "povoleno, pokud není zakázáno".</p> <p>7. Zjednodušení procesu povolení kácení stromů s možností náhradní výsadby v poměru 1:10. V §9 zákona lze změnit pasáž o kácení dřevin tak, aby byla zvážena nákladovost stavebních úprav při nepovolení kácení a případně stanovit náhradní vzrostlou výsadbu například v poměru 1:10. Dnes je možné vzrostlý strom koupit.</p> <p>8. Včlenit rozhodování o dělení/slučování pozemků do povolovacího řízení (pokud je součástí stavebního záměru), respektive posuzovat konečný stav po zamýšlených převodech děleného/slučovaného pozemku.</p>	
<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení výběru daní díky urychlení výstavby a investic. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Více levnějšího a kvalitnějšího zboží a • Vyšší efektivita trhu práce • Dostupnější bydlení • Vyšší atraktivita pro investory
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

28. Srovnání norem ve výstavbě na úroveň západních zemí a ponechání větší odpovědnosti lidem

Odůvodnění: Chceme-li zlevnit a zkrátit výstavbu, musíme revidovat, zda jsou všechny normy, které profesní organizace vydávají, nutné a nemají větší mezní náklady než mezní přínosy.

- **Požární předpisy** jsou jistě nezbytné. V současné době požární předpisy však zatěžují cenu výstavby cca 10% cenou. Od únikových cest, vzdáleností k únikovým cestám, požární odolnost atd. Odhadem pokud přijmeme prodloužení těchto limitů o 20%, pak zlevníme stavbu o 5 % nákladů. Požární předpisy nejsou přijímány při zohlednění finančních dopadů. Například vzdálenost vchodových dveří od únikového schodiště limituje počet bytů na patro.
- **Elektro / Hasiči** – nabíjení elektromobilů je složitě povolitelné v hromadných garážích do budoucna, vyloučeno v již realizovaných. Realizuje se načerno. V rozporu s přístupem k využívání obnovitelných zdrojů. Stačí zkopírovat normy z Rakouska/Německa. Souvisí s bodem příprav na zelenou transformaci.
- **Parkovací minima.** Parkovací minima stanoví minimální počet parkovacích stání pro různé druhy staveb. Tato regulace je převážně zástupným řešením problému „nedostatku“ parkovacích míst, jehož příčinou je silně dotované parkování na veřejných komunikacích. V praxi jsou nastavena excesivně (na základně maximální poptávky po parkování), nezohledňují rozmanité možnosti výstavby, využití budov, a rozdílné preference uživatelů staveb. Regulace parkovacích minim

má podstatné negativní dopady: výrazně prodražují výstavbu bytů, obchodů, škol, atd.; snižují hustotu výstavby, čímž prodražují výstavbu a údržbu veřejné infrastruktury; podporují a implicitně dotují využívání individuální automobilové dopravy, s negativními dopady na dopravní zátěž a čistotu vzduchu ve městě. V Západní Evropě a USA je v současnosti silný trend parkovací minima částečně či úplně deregulovat.

- **Hygiena – oslunění / osvětlení vnitřních prostor.** Současná norma stanoví, kolik hodin musí být v místnosti denní světlo. Denní osvit se měří v nejvzdálenějším místě od okna, proto jsou celoprosklené domy. Protože jsou ale v realitě místa u oken zcela přesvětlena (v kancelářích), zatáhnou se žaluzie a uvnitř se rozsvítí světlo.
- **Hygiena - výměna vzduchu a hluk** – normou je stanovena výměna vzduchu. Výsledkem je, že jsou moderní kanceláře s neotvíratelnými okny, což v našich klimatických podmínkách je nesmysl. Ale pokud by byla okna otvíravá, nesplníme předepsané parametry na „nucenou výměnu vzduchu“ – nebude nucená, ale bude záležet na tom, zda-li si lidé vyvětrají či nikoli. Nechme to na odpovědnosti lidí. Související problém je, že otevřeným oknem proudí do místnosti hluk a může překračovat hlukové parametry. Ty lze také upravit. Chráníme lidi před tím, aby si otevřeli okno, i když dobře ví, že je venku hluk.
- **Plnění obecných norem** – všude v Praze jsou překročeny hlukové, emisní a imisní limity. Obecně je třeba tyto limity o 3 decibely zmírnit v případě hluku, u benzoapyrenů a dalších je to na odborném vyjádření specialistů pro EIA. Opět je vhodné se inspirovat v zahraničí.
- **Normy na ateliéry** - byty, které nesplňují osvětlení/oslunění (okna na sever), jsou kolaudovány jako Ateliéry. Jen se tím obchází norma, lidé v nich normálně bydlí. Upravme normu tak, aby bylo na kupujícím, co si kupuje. Ať je seznámen s tím, kde je kolik slunce, ale normy nedávají smysl zejména v garsonkách, které slouží k přespávání a nikdo v nich slunce během dne stejně nezažije. I zde platí, že doporučíme méně regulace, více odpovědnosti lidem.

Opatření: Stačí zkopírovat normy z Rakouska či Německa, případně k problému přistoupit analyticky a zrevidovat všechny normy směrem dolů na úroveň Rakouska či Německa. Méně regulace, více odpovědnosti lidem.

<p>Dopady na veřejné rozpočty:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zvýšení výběru daní díky urychlení výstavby a investic. 	<p>Dopady ekonomické a sociální:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Vyšší efektivita trhu práce ● Dostupnější bydlení ● Vyšší atraktivita pro investory do výstavby
<p>Podpora NERV</p> 	<p>Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

Investice

Česko čelí celé řadě výzev, kterým se bude muset postavit čelem investováním. Jsou to například výzvy kolem optimálního využití financování EU, či přechod na zelenou ekonomiku, jenž představuje obrovskou realokaci kapitálu, ale opožděné strategie na úrovni ministerstev mohou zvýšit riziko špatné prioritizace a poklesu konkurenceschopnosti. S tím souvisí i potřeba zdrojového mixu, který je schopen zabezpečit stabilní dodávky energie bez výrazných cenových výkyvů. Dopravní infrastruktura v zemi zaostává, což může ovlivnit investiční rozhodnutí a mobilitu pracovní síly. Navíc, samosprávy mají významné množství

neinvestovaných financí, což je důsledkem fragmentace, omezených finančních nástrojů a neefektivního plánování.

Naše návrhy v oblasti investic si nekladou za cíl identifikovat místo, kam by měl stát soustředit více peněz, spíše naopak. Věříme, že se dá pracovat s potenciálem, který máme, a zapojit soukromé investice a kapitálový trh.

V oblasti investic pracujme lépe s tím, co máme. Připravme se na nevyhnutelné. Využijme soukromého kapitálu.

29. Podpořme využití > 360 miliard Kč ležících účtech obcí k potřebným investicím

Odůvodnění: Každoroční saldo hospodaření samospráv je pozitivních cca 50-60 miliard Kč - jde zhruba 14 % ročních příjmů územních rozpočtů, které pocházejí zejména z rozpočtového určení daní. Celkově na účtech obcí a krajů v současnosti leží cca 360 miliard Kč.¹³ Situace je obdobná i na krajích, těm se věnuje bod 30.

Přebytek financování je často tvořen na úkor infrastrukturního dluhu municipalit (v oblasti infrastruktury, předškolního vzdělávání aj. služeb). Je uložen často s omezenými výnosy, ačkoli by mohl v mezidobí předmětem investic s výraznou návratností, pozitivním dopadem na ekonomický růst a společenskou prospěšnost, a to a jak ze strany samosprávy či ze strany státu. V době inflace pak reálná hodnota těchto úspor obcí klesá.

Mezi klíčové faktory systematické generování přebytků obcí patří:

- fragmentace samosprávy do tisíců municipalit, a tedy neefektivní alokace prostředků mnoha malým subjektům, které je nemohou efektivně investovat, pokud nechtějí úvěrovat zbytek investice (například stavba školky)
- omezená motivace municipalit investovat prostředky tam, kde investice tvoří přínos pro širší okolí, které se na investici nepodílí (infrastrukturní projekty) a náklady neřešení naopak nese stát v dávkové politice, ušlých příjmech daňových příjmech a rozvoji vyšších stupňů vzdělání (školky, investice do vzdělání apod.)
- neschopnost využívat standardní finanční nástroje pro financování investic = spoření na dobu, kdy bude vypsána dotace, aby obec měla na kofinancování
- potřeba tvořit finanční rezervu pro provozní financování a nečekané opravy atd., díky omezené schopnosti či možnosti pokrýt tyto potřeby dalším financováním

Opatření: Stát by měl podpořit využití těchto stovek miliard pro omezení infrastrukturního dluhu obcí, investice a rozvoj regionů. Zvážit lze následující způsoby (bez ohledu na pořadí):

1. Omezení fragmentace municipalit a povolování prostředků - například využít vznikající institut společenství obcí k tomu, aby spojil část nevyužitých prostředků pro investice podporující celou širší lokalitu (obec s rozšířenou působností).

¹³ <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/uzemni-rozpocety/hospodareni-uzemnich-rozpocetu/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2023/zprava-o-vyvoji-rozpocetoveho-hospodareni-obci-dobr-52880>

<ol style="list-style-type: none"> 2. Vytvoření mechanismu, že část prostředků rozpočtového určení daní není přímo alokována obcím, ale do fondu, z něhož mohou obce a kraje kdykoli svoje prostředky čerpat, ale do té doby jdou do infrastrukturních a dalších projektů. 3. Motivovat k vyššímu využívání prostředků přímo v rozpočtovém určení daní - například zohledňovat v RUD strukturální zaostalost regionu (potřeba vyšších investic) a některé typy investic v předchozím období (do vzdělávání, služeb atd.) 4. Více rozvíjet nástroje pro obce přijatelné nástroje dluhového kofinancování strategických investic - například municipální dluhopisy a jejich nákup penzijními fondy aj. subjekty. 5. Posílení spoluodpovědnosti obcí za náklady neřešení a neinvestování - například obce skutečně garantují místo ve školce od 3. (ideálně již 2.) narozenin (u sebe či v ORP) a v případě nezajištění hradí pokračování rodičovského příspěvku. Vyšší odpovědnost obcí v oblasti dostupného bydlení. 6. Provázat posílení odpovědnosti obcí k plnění národních cílů v oblasti OZE s dotační bonifikací. Posílení odpovědnosti obcí při výběru místních daní, které mohou pokrývat jejich externality a nutnost lokálních investic apod. 	
Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Opatření by bylo pozitivní pro státní rozpočet - vyšší investice ze strany obcí vedou k ekonomickému růstu (vyšší příjmy státního rozpočtu) • Na straně obcí dochází majoritně k časovému posunu investic a efektivnější alokaci a redukci infrastrukturního dluhu. Posílení investic i na straně obcí navíc vede k růstu ceny nemovitostí, novým podnikatelským příležitostem, a tedy zvýšení příjmu obcí. Na straně příjmů se pak projevuje navýšení příjmů RUD díky celkovému růstu ekonomiky. 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Snížení infrastrukturního dluhu obcí - budování školek, lokální infrastruktury • Při dobrém využití pozitivní dopady na lidský kapitál - investice zřizovatelů do vzdělávání, dostupnost předškolních služeb a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce apod. • Potenciální využití prostředků pro státní infrastrukturní projekty bez úvěrování (při variantě 2 - fond) • Pozitivní impuls pro rozvoj strukturálně zaostávajících regionů (zejména při zohlednění v RUD - řešení 3) • Omezení závislosti obcí na výběru daní s negativními externalitami (hazard)
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> <p style="text-align: center;"> </p>	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p> <p style="text-align: center;"> </p>

30. Zapojení krajů do financování infrastruktury

Odůvodnění: Dobudování infrastruktury vnímáme jako důležitý (nikoliv jediný) impulz k posunu ekonomického potenciálu země, který mj. pomůže propojit kraje s různou ekonomickou strukturou s jádrovými oblastmi v ČR, ale také v zahraničí. Tím napomůže mobilitě pracovní síly, zboží, služeb i kapitálu. Jedná se o zřejmý benefit ve prospěch krajů, které by se měly podílet na jeho financování. K 30. 6. 2023 kraje disponovaly prostředky na běžných účtech ve výši 110,4 mld. Kč a nízkou zadlužeností, která umožňuje zefektivnění finanční participace na strategických výdajích státu.

Opatření: Navrhujeme participaci krajů na strategických projektech, zejm. na strategických liniových stavbách v dopravě, a sice čerpáním disponibilních zdrojů, resp. úvěrovými produkty poskytovanými mezinárodními a národními institucemi, vč. standardních nástrojů kapitálového trhu určených pro fyzické i právnické osoby (např. emise municipálních infrastrukturních bodů).

Dopady na veřejné rozpočty:

- Úspora výdajů státního rozpočtu (desítky mld. Kč).
- Vyšší efektivita formou využití disponibilních zdrojů krajů.
- Multiplikace ekonomické aktivity ve strukturálně postižených regionech.

Dopady ekonomické a sociální:

- Ekonomická konvergence strukturálně vyloučených regionů.
- Zavádění nových nástrojů financování potřeb municipalit (diverzifikace převažujícího dotačního financování).

Podpora NERV

Rychlost realizace a náběhu efektů

31. Produktivnější využití prostředků ve 3. důchodovém pilíři.

Odůvodnění: Důchodové fondy jsou v řadě zemí jedním z hlavních investorů do infrastrukturních projektů (Kanada, Austrálie¹⁴) a další země se nově zaměřují na strategie, jak důchodové fondy mohou podpořit růst lokálních ekonomik (viz například chystaná strategie UK vynucující od fondů investici 5 % prostředků do startupů a dalších britských firem nezapsaných na burze). Klíčovým problémem v České republice je ale samotný design regulace penzijních fondů. Velká většina prostředků v rámci 3. pilíře – tedy cca 460 miliard Kč – je uložena v transformovaných fondech. Jejich regulace zaručující zhodnocení prostředků (tzv. kladnou nulu) v každém roce vede k orientaci na nákup státních dluhopisů, což omezuje potenciál jiných prorůstových investic. Poplatky v transformovaných fondech navíc dosahují 25-85 % výnosů (informace MF pro jednání NERV), což omezuje i jejich smysluplnost v rámci důchodového systému

Opatření: Navrhujeme provést analýzu možných kroků k odblokování produktivnější investiční aktivity penzijních fondů. Tyto kroky se mohou zaměřovat na:

¹⁴ https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3001103

1. Změnu regulace transformovaných fondů (garance kladné nuly v delším období), omezení jejich státní podpory či limitace maximálních správních poplatků v tomto typu nízkonákladového fondu – cílem je otevření větší části 3. pilíře investicím s vyšší přidanou hodnotou a zaručení nízkonákladovosti části s konzervativními strategiemi. Vysoké poplatky nedávají smysl u fondů, které investují majoritně do státních dluhopisů, obhajitelné jsou u progresivnějších strategií.
2. Změny obecné regulace investic penzijních po vzoru zemí¹⁵, kde fondy investují s vyšší přidanou hodnotou.
3. Vytvoření stabilního prostoru pro investice do infrastrukturních a dalších PPP projektů či komunálních dluhopisů financujících lokální investice. Po realizaci a vyhodnocení efektu těchto opatření lze připravovat případné další kroky.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Pozitivní, pokud bude změna regulace spojena s reformou podpory 3. pilíře (v současnosti cca 17 miliard Kč) a omezení poplatků penzijních společností v reálně nízkonákladových fondech.

Dopady ekonomické a sociální:

- Vyšší investice penzijních fondů do infrastrukturních a PPP projektů či domácího kapitálu.
- Smysluplnější rozdělení 3. pilíře na konzervativní nízkonákladové produkty (s omezenými poplatky i přímou státní podporou a garancí kladné nuly v delším období) a dynamičtější produkty.

Podpora NERV**Rychlost realizace a náběhu efektů**

32. Kapitálový trh

Odůvodnění: Domácí kapitálový trh čelí problémům jak v nabídce, tak v poptávce, což znesnadňuje financování firem. V ČR je hlavním problémem na straně nabídky nízký počet investičních instrumentů. Na straně poptávky jsou hlavním investorem penzijní fondy, které jsou však kvůli striktní regulaci extrémně konzervativní. Vysoká míra investic do zahraničních fondů financuje konkurenty našich firem. Pro rozvoj českého kapitálového trhu jsou nezbytné domácí iniciativy a pobídky.

Nemusíme kreativně vymýšlet něco nového, nejlepší je inspirovat se v jiných zemích EU. Švédsko po krizi v 80. letech revidovalo svůj penzijní systém a zavedlo třípilířový model s fondy a individuálními spořicími účty. Tento systém umožnil zvýšení financování domácích firem, zlepšení konkurenceschopnosti a zároveň diverzifikaci investic. Třetí pilíř, tvořený individuálními investičními účty, je nejrychleji rostoucí a nabízí transparentní, daně osvobozené investice do akcií a dluhopisů švédských a evropských společností. Takový model může nabídnout užitečnou inspiraci pro rozvoj českého kapitálového trhu.

Opatření:

- 1) Revize penzijního systému. Podrobně viz bod 31.
- 2) U tzv. účtu dlouhodobých investic se více inspirovat švédskou úpravou. Pokud bude zaveden, jasně vyhodnotit jeho přínosy a náklady pro veřejné rozpočty, které dnes nejsou jasné, i přesto že je tento návrh v pokročilé fázi legislativního procesu.

¹⁵ <https://www.oecd.org/finance/private-pensions/2401405.pdf>

- 3) Zavedení zaměstnaneckých akcií. Nabytí zaměstnaneckých akcií musí být spojeno s daňovou výhodností, danit se samozřejmě musí jejich případný prodej před daňovým testem v budoucnu.
- 4) Nastavit příznivější podmínky pro private equity a hlavně venture capital fondy v ČR. Inspirujme se úpravou úspěšných zemí jako je Lucembursko, Kypr, Malta apod. Měli bychom možnost stát se domicilem pro tyto fondy. Být domicilem pro tyto fondy na sebe nabaluje výhody (i daňové) ze servisních firem jako jsou právníci, auditoři, účetní firmy, a hlavně firmy portfolia skutečně spravující. Toto by mělo home-bias effect, to je daleko větší „viditelnost“ domácích firem pro tyto fondy.
- 5) Vyvarovat se kroků vedoucích k oslabení kapitálového trhu v ČR a naopak použít trh jako místo k privatizaci vhodných zbývajících státních firem

Dopady na veřejné rozpočty:

- Dlouhodobě pozitivní.
- Krátkodobě pozitivní u některých opatření, některé body mají krátkodobě rozpočtově negativní dopad (například daňová výhodnost zaměstnaneckých akcií).
- U DIP nejasné, dopady by měly být lépe vyčíslené.

Dopady ekonomické a sociální:

- Vyšší participace obyvatel na hospodaření firem v jejich zemi.
- Zlepšení konkurenceschopnosti českých firem.
- Posílení individuální zajištění na důchod.

Podpora NERV**Rychlost realizace a náběhu efektů**

33. Usnadnit firmám s vlastními investicemi do VaV daňové odpočty a tím je motivovat k vyšší konkurenceschopnosti

Odůvodnění: Je žádoucí a nezbytné identifikovat klíčové hrozby a překážky, které brzdí a limitují růst české ekonomiky a zároveň využít všech příležitostí a potenciálu, který Česká republika má, ať už díky své poloze v srdci Evropy, své průmyslové tradici nebo svým úspěšným firmám a podnikatelům nejen v tradičních, ale také v nových oborech průmyslu a podnikání s vysokou přidanou hodnotou. Z tohoto důvodu je třeba se dívat na firmy, které se snaží podporovat vlastní vývoj a výzkum jako na průkopníky nových technologií, které povedou k tomuto cíli, a tudíž budou směřovat naši zemi k vyšší konkurenceschopnosti mezi světovými hráči.

Opatření: Jelikož od firem neustále slyšíme v posledních letech výrazné obavy tento nástroj využívat, a naopak odpočty jinde ve světě zažívají růst zájmu (v EU nyní již 22 zemí a přibývají další), viz příklady z praxe ze zahraničí (viz studie PWC Srovnání daňové podpory poskytované v souvislosti s výzkumem a vývojem ve vybraných zemích Evropy)

Bylo by dobré se na celou problematiku lépe podívat a firmám proces usnadnit. Je třeba snížit nejistotu a byrokracii (viz pozměňovací návrhy v této oblasti). Konkrétně jde o to zavést možnost poplatníkem prokázat náležitosti projektové dokumentace dalšími důkazními prostředky nebo o vypuštění kapitoly Způsob kontroly a hodnocení postupu řešení projektu a dosažených výsledků z Projektové dokumentace. Nezbytná je ale změna přístupu finančních úřadů, společná školení, úprava postupů finanční správy, jednotný postup FÚ atd.

1. Je třeba, aby byla k dispozici jasná metodika a zkušenosti vyškolení úředníci v praxi, kteří pomohou od-komunikovat žádosti firem a tím odstranit strach firem se k odpočtu daně hlásit
2. Další pomocí by bylo vyšší zvýhodnění odpočtů pro malé a střední firmy. Například pro začínající firmy lze místo odpočtů udělat bonus („cash back“), jelikož první roky nemívají zisk.
3. Velkou pomocí by bylo také prodloužení doby, do kdy lze odpočty uplatnit. Dle analýz OECD jedna peněžní jednotka (EUR) daně se promítá do přibližně 1,4 jednotek (EUR) podnikového výzkumu a vývoje. Pro Českou republiku zpráva OECD odhaduje, že 1 koruna daňových úlev vede zhruba k 1 koruně dodatečně investované do VaV. Soukromá návratnost investic do VaV je kolem 20-30 %. Čísla se však mění pro různé firmy, státy. Každopádně je to cesta k vyšší konkurenceschopnosti

Dopady na veřejné rozpočty:

- Ideální cíl dosažitelný až za cca 5 let
- Počet firem využívajících odpočet na VaV v rozsahu cca 3 tis. firem / rok = objem podpory v rozsahu 3 až 4 mld. Kč / rok (výše daňové úlevy)
- Nyní 835 podniků ušetří na daních 2,4 mld. Kč

Dopady ekonomické a sociální:

- Nárůst objemu práce ve výzkumu a vývoji
- Nárůst dalších jiných běžných a kapitálových výdajů, včetně externích
- Nárůst počtu zaměstnanců ve VaV, kteří mají průměrně vyšší mzdy.

Podpora NERV**Rychlost realizace a náběhu efektů**

34. Urychlení investic na dopravní infrastrukturu cestou PPP

Odůvodnění: Česká republika zaostává v budování dopravní infrastruktury jak dálniční tak železniční, včetně rychlovlaků.

Dopravní infrastruktura je jedním z klíčových parametrů pro směřování soukromých investic a do rozhodování o jejich umístění. Rovněž ovlivňuje mobilitu pracovní síly. Zásadní je jak propojenost ČR na okolní státy, tak propojenost vnitrostátní.

Opatření: Jedním ze způsobů, jak urychlit výstavbu dopravní infrastruktury je cesta PPP, která:

- Nevstupuje do okamžité zadluženosti státu
- Mění roli státu ze stavebníka na klienta
- Stát platí pouze za funkční službu
- Náklady jsou rozloženy v čase, kdy infrastruktura již státu „vydělává“ díky vyšším investicím firem, výběru daní a výběru mýta
- Je rychlejší a ekonomičtější, jak je vidět z řady projektů v západní Evropě

<ul style="list-style-type: none"> • Dopady na veřejné rozpočty: • Neutrální, náklady jsou rozloženy v čase a přináší vyšší výkon ekonomiky a tím vyšší výběr daní v čase • Okamžitý efekt je pozitivní (rozpočítávání stavebních prací) 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení atraktivnosti české ekonomiky pro zahraniční i domácí investice • Snížení vyloučenosti regionů
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> 	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p>

35. Zlepšení připravenosti státu na zelenou ekonomiku

Odůvodnění: V souvislosti s přechodem na zelenou ekonomiku dojde k největší realokace kapitálu od dob 2 světové války, odhadováno na 7-10% celosvětového HDP ročně. Velká část sektorů ekonomiky musí projít zásadní změnou, která je zároveň velkou příležitostí pro českou ekonomiku.

Opožděné a zatím dílčí strategie v rámci jednotlivých ministerstev zvyšují riziko:

- špatné prioritizace
- neefektivního využití zdrojů
- poklesu konkurenceschopnosti České republiky a celkového zhoršení makroekonomické stability

Přesné potřebné investice do transformace v České republice jsou v expertních studiích odhadovány na:

- 1 000 mld. CZK do 2030
- 3 000 + mld. CZK do 2050

Bezprecedentní objem prostředků z EU se odhaduje na 400 až 800 mld. jen na dekarbonizaci ekonomiky:

Modernizační fond ~ 150 – 500+ mld. (závisí na ceně emisní povolenky)

Strukturální fondy ~ 140 mld.

Národní Plán obnovy ~ 80 mld.

Fond pro spravedlivou transformaci ~ 40 mld.

Opatření: Je potřeba definovat jasnou národní vizi a strategii a následně navazující sektorové strategie do 2030 a 2050 adresující:

- Dekarbonizaci ekonomiky
- Digitalizaci a inovace
- Biodiverzitu
- Odpadové a vodní hospodářství,
- Znečištění

Následně Master plán tranzice obsahující:

- Správné baselines a ambiciózní, ale realistické cíle
- Scénáře vývoje a Dopadové analýzy
- Potřebné kapacity a znalosti, plán na jejich zajištění. Identifikace ohrožených segmentů a pracovních sil a plán na rekvalifikaci, vzdělávání
- Identifikace vybraného R&D a klíčových firem/institucí k získání konkurenční výhod
- Struktura financování
- Adaptace legislativy umožňující rychlou a efektivní změnu

Nutná rovněž silná, jasná komunikace a osvěta celé strategie vůči společnosti a ostatním zemím.	
Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Pozitivní, vyšší šance využít zdroje EU • Následně vyšší výběr daní díky nové udržitelné ekonomice a investicím firem 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Stabilní vývoj ekonomiky • Vyšší odolnost proti budoucímu vývoji • Lepší plánování státních i soukromých investic
Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů

36. Postavit se proti snahám prosazovat ekonomický protekcionismus skrze struktury EU

Odůvodnění: Česká republika je průmyslově orientovanou zemí, jejíž konkurenceschopnost dekády vycházela mj. z nízké ceny energií, ceny práce a institucionální podpory přímých zahraničních investic. Restart české ekonomiky bude vyžadovat vyjma jiných faktorů (př. vzdělání) také přístup k nejmodernějším technologiím. Významná epicentra inovací se nacházejí mimo Evropu (zejm. USA, Asie, Izrael). Tlak některých členských zemí (př. Francie, Německo) na zajištění „strategické autonomie“ v oblasti technologií formou regulací (jako licence, cla, daně) nedopadnou homogenně na členské státy, ale především na ty země, které poptávku po technologiích nedokážou pokrýt z vlastních zdrojů, ale zároveň nepředstavují trh s velkým potenciálem odbytu (HDP/ob, počet ob., rozloha).

Opatření: Doporučujeme v koordinaci s relevantními zájmovými skupinami vypracovat argumenty proti snahám prosazovat ekonomický protekcionismus skrze struktury Evropské unie EU a prosazovat je v Bruselu tak, aby zajistily české ekonomice možnosti importovat nové technologie jako zdroj inovací, a zároveň udržet exportní potenciál zboží, služeb i know-how na globálním trhu. Recipročně, doporučujeme eliminovat protekcionistické snahy zájmových skupin v ČR.

Dopady na veřejné rozpočty: <ul style="list-style-type: none"> • Přímé náklady blízké nule, nepřímé multiplikační efekty. 	Dopady ekonomické a sociální: <ul style="list-style-type: none"> • Zajištění přístupu k nejnovějším technologiím. • Motivace technologicky orientovaných firem k vyšším investicím
Podpora NERV 	Rychlost realizace a náběhu efektů

37. Optimalizace možností využívání financování EU; robustní role Národní rozvojové banky

Odůvodnění: Obrovské možnosti využívání financování EU nejsou optimálně naplňovány; jednotlivé programy jsou řízeny parciálně, nejsou respektovány a využívány možnosti synergií mezi nimi; účel jejich využití není vždy přínosný; možnosti mimo „zaručenou

národní obálku“ jsou využívány sporadicky; dominantně převládá jednorázová forma dotační podpory nad moderními inovativními možnostmi návratného financování.

Cestou k nápravě může být podstatné zvýšení role Národní rozvojové banky, coby realizátora inovativních finančních nástrojů z financování EU, národního kompetenčního centra pro finanční nástroje a klíčového aktéra při uskutečňování strategických investic v souladu s vládními prioritami.

Opatření: Vytvoření koordinačního centra pro správu a řízení financování EU, zajišťujícího funkční synergie mezi programy, monitorujícími jejich výkonnost a plnění indikátorů, což přispívá k efektivnějšímu způsobu jejich využívání; vytvoření národního kompetenčního centra pro finanční nástroje na úrovni NRB; podstatné zvýšení kapitálu NRB pro podporu ekonomiky a její výrazné personální posílení a přizpůsobení její struktury vymezeným potřebám

Koordinační centrum pro správu a řízení financování EU:

- vytvoření platformy, která systémově pracuje s celou množinou programů financování EU (cca 1.500 mld. Kč do roku 2030);
- průběžně kontroluje výkonnost jednotlivých programů, odhaduje možné problémy a s předstihem na ně reaguje;
- průběžně vyhodnocuje plnění indikátorů/ milníků a identifikuje jejich reálný dopad;
- prosazuje systémové funkční propojování programů, nalézání synergií mezi nimi; navrhuje integrované projekty napříč programy;
- upřednostňuje moderní inovativní finanční nástroje na úkor dotací;
- reflektuje klíčová doporučení ohledně využívání financování EU ze strany Evropské komise, NRR, NKÚ a dalších profesních autorit;
- má mandát na jednání s Evropskou komisí ohledně strategických i provozních záležitostí k financování EU, přičemž zastupuje i jednotlivé resorty
- inspiruje se příklady dobré praxe ze zahraničí a tyto zkušenosti si prakticky osvojuje

Národní rozvojová banka jako klíčový aktér strategických investičních aktivit a moderních způsobů využívání veřejného financování, především ze zdrojů EU:

- navýšení kapitálu NRB na úroveň přibližující se obvyklým institucím v EU (bilanční suma NRB = 0,4% českého HDP; bilanční suma německé KfW = 12,5% německého HDP; polská BGK = 6% polského);
- rozšíření produktového instrumentária NRB především o kapitálové a kvazi-kapitálové produkty a projektové dluhopisy;
- vytvoření kompetenčního centra pro finanční nástroje (po vzoru Programu InvestEU);
- implementace Programu InvestEU a finančních nástrojů založených na tomto typu financování
- klíčová role NRB při realizaci strategicky významných investic v souladu s pravidly EU

Cílem je radikální změna provádění a zabezpečování investiční aktivity ve veřejném zájmu, zajištění stability zdrojů v dlouhodobém horizontu, vytvoření robustního finančního zdroje a nástroje, použitelného k realizaci strategických investičních projektů s možností zapojení soukromého kapitálu.

Dopady na veřejné rozpočty:

- Krátkodobě mající nároky na veřejné financování
- Dlouhodobě ulehčí státnímu rozpočtu

Dopady ekonomické a sociální:

- Vyšší zhodnocení vynaložených veřejných prostředků
- Zásadní dopad na ekonomické oživení cestou smysluplných investičních projektů

<ul style="list-style-type: none"> • Zamezí se vytlačováním perspektivních investic nadměrnými výdaji na sociální a provozní záležitosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Překonání dlouhodobé investiční a strukturální mezery vůči okolním státům a zachycení klíčových trendů v oblasti zelené a digitální transformace a posilování otevřené strategické autonomie české ekonomiky, s pozitivním dopadem na životní úroveň a bezpečnost obyvatel
<p style="text-align: center;">Podpora NERV</p> 	<p style="text-align: center;">Rychlost realizace a náběhu efektů</p>